

TİYATRO

291

Birinci Sene

Çarşamba 21 Safer 1291

Numara 3

Mahall-i idâresi

Han-ı Halil'de 31 numaralı odadır.

Abone bedeli

Dersââdet için seneliği üç beyaz Mecidiyedir. Taşralar için posta ücreti zamm olunur.

Abone bedeli peşinen alınır.

Nüshası kırk paradır.

İlânât bedeli

Bir defalık ilânın satırından üç kuruş alınır.

Birkaç defa bastırılacak olursa ayrıca pazarlık olunur.

Posta ücreti verilmemiş evrak kabul olunmaz.

Abonesi ay başından veya on beşinden itibâr olunur.

27 Mart 1290

Haftada iki defa neşrolunur eğlence gazetesidir

8 Nisan 1874

POL VE VİRJİNİ BELÂSI

-Aman pencereden baksanıza şu geçen madmazeli tanıyor musunuz? Gözünü hiç buradan ayırmıyor. Ne kadar süslenmiş ya!

-Allah belâsını versin, sağlıklı süslenmeyeydi.

-Niçin canım?

-Ya kim olduğunu biliyor musunuz?

-Yok! Onun için size tanıyor musunuz diyorum ya.

-Dur söyleyim. O aşüfte dolandırıcının biridir.

-Vay, şimdi dolandırıcılık kadınlara mı geçti?

-Dinlesene. Evvelisi gün öğle yemeğinden sonra odama çekilip zamanımızın bazı münâsebetsiz hallerine dâir tefekküre dalmış ve şu mütâla'a ile uyuklamakta bulunmuş iken birden usul ile oda kapısı açılıp bizim mahdûm korka korka içeriye girdi.

-Ey?

-Şimdi dinle beynimizde geçen muhâvereyi.

Ben: "Ne var oğlum?"

Mahdûm: "Size bir gizli sözüm var babacığım."

Ben: "Söyle bakayım."

Mahdûm: "Çekiniyorum."

Ben: "Çekinme canım. Hiç insan babasından sıkılır mı?"

Mahdûm: "Utaniyorum."

Ben: “Allah Allah! Utanma canım, utanma, söyle.”

Mahdûm: “Ağzım varmıyor.”

Ben: “Öyleyse çabuk dışarı!”

- Bu sözü söyler söylemez birdenbire ayaklarıma düşüp “Ah la mur! Ah, la mur!” diye başladı feryâda.

-Ne o, öksürük olmuş da ıhlamur mu istiyor?

-Ne gezer canım. Derken sözü “Alev çıkıyor, yanıyor”a naklettiğinden “Aman aceb ev mi tutuştun?” diyerek hemen yerimden fırlayıp kalktım.

-Aman, sonra?

-Sonrası, o yine sözüne devam ederek “Telaş etmeyin babacığım. Ateş içeridedir. Ciğer kebab olmaktadır” der demez “Sakın aşçı ciğer kebabı pişirirken bacayı tutuşturmasın!” mülâhazasıyla hemen mutfığa koştum.

-Ey aman bir şey var mı?

-Hayır efendim, ne yangın var ne kebab.

-Ya ateş neredeymiş?

- Adam Allah cezasını versin! Bizimkinin yüreğindeymiş. Çalgıcı kızın birine tutulmuş da doğrudan doğruya söylemeye cesaret edemeyip işi şairliğe bozmuş. İşte geçen kız o Allah’ın belâsıdır.

-Ey sonra oğlunuza ne dediniz?

-Ne diyeceğim? Şimdiye kadar böyle bir hatada bulunmadığından ve bu sefer nasılsa bir şeytana uyduğundan “Git gönlünü kime verdiysen, geri al” diye emrettim.

-Ne cevap verdi?

-İşte en tuhafı burası. Biz cevap bekliyoruz; o cebini karıştırarak bir Fransızca kitap çıkarıp başladı bize tercümeyle: Vaktiyle bir Pol ile bir de Virjini varmış..

-Pol şimdi de var ama bilmem kaç gidiyor?

-Virjini Pol’ü severmiş.

-Parayı kim sevmez ki.

-Yok canım Pol dediğim adammış. O da Virjini’yi severmiş. Sonra birbiriyle izdivâc edemediklerinden ikisi de ölmüşlermiş. Hâsılı bu gibi bir takım sözlerden sonra “Ben Pol ve Virjini gibi edebiyatın en muteber bir kitabını okudum. Bundan sonra tuttuğum ve tutacağım mesleği sizden öğrenmeye ihtiyacım yoktur. Sevdiğim kız gayet edîbe ve namusludur. Hatta bana ayak oyunu öğretti” diyerek başladı oynamaya.

-Ay nereden çatmış o kıza?

-Kız mı oğluma nereden çatmış? Vallahi bilmem; Beyoğlu’nun hangi yere geçecek yerinde çalgı çalarmış. Sesi pek güzelmiş. Bizimki görür görmez abayı yakmış vesselâm.

-Şimdi size söylemekten murâdı ne?

-Olur şey değil. Kızı eve almak istiyor.

-Ey, bu teklifine ne cevap verdiniz?

-Öyle bir sokak aşüftesinin evde ne işi var? dedim. “Sana da ayak oyunu öğretir” dedi.

-Tamam işte bu iyi!

-“Ben öyle bir âdi kızla ne görüşür ne de seni görüştürürüm” dedim. Yüzüme haykırarak “Pol ile Virjini, ikisi de büyük adamlar mıydı da birbirlerini severlerdi?” demesin mi?

-Canım bu Pol kim oluyor?

-Ben biliyor muyum? Tarifine bakılırsa, çapkının biri olmalı. Sağlıkla ölmeyeydi de herkesin evladına böyle fena emsal göstermeyeydi. Bizimkine de bilmem o belâlı kitabı nereden okutmuşlar? Şimdi Pol şöyle yapmış, böyle etmiş diyerek ona tatbîk-i hareket etmeye kalkışıyor.

-Ey, nihayet neye karar verdiniz?

-Neye karar vereceğim? “Hele sen o Pol ve Virjini’yi biraz bırak da benim nasihatlerimi dinle” diyerek önüme oturtup bir hayli okuttum. Tatlı söyledim, acı söyledim. Hâsılı zihnini bir türlü Pol’ün mesleğinden çeviremedim. Mademki Pol ile Virjini birbirlerini severlermiş ve nâil-i merâm olamadıkları için telef olup gitmişler; bunları da böyle bir musibete uğratmamak için mutlak sevdiği kızı eve almalıymış, vesselâm.

-Tamam! Rızâya mecbur oldunuz ha?

-Hiç öyle şey olur mu?

-Ya ne yaptınız?

-Ağzımı açtım, Pol ile Virjini’yi bir iyice ıslattım. “Bundan böyle sen benim evladım değilsin. Defol karşımdan!” dedim. Onun üzerine yine Pol ve Virjini’yi misal gösterip “Mademki Pol, Virjini için kendisini denize atmıştır, ben de gider kendimi kuyuya atarım” demesin mi? Belâ, ne yaparsın?

-Ne yapacaksın? Kuyunun ağzını kaparsın. Çünkü eğer sözünü edersen, sonra alışır da haftada bir kız sevip eve getirmek ister.

-Ama bakalım o Pol dediği böyle bir şey yapmış mı?

-Kim bilir?

-Öyleyse, o kitabı bir iyice okuyup da sonra karar vermelisiniz. Çünkü bilâmülâhaza dediğine razı oluverirseniz, bugün ayak oyunu, yarın keman, öbür gün kanun, daha öbür gün piyano derken evin içini Kahveşantan’a döndürmeniz lâzım gelir.

-İyi ama ay efendim, ben Fransızca bilmem ki okuyayım. Aceb tercümesi falan yok mu?

-Varmış ama, pek doğru değil diyorlar.

-Neyse canım, şimdi bizim çocuğa sormuş olsam, o büsbütün kitabı kendisine uydurur a!

-Orası da var. Lâkin her neyse, oğlunuzu gözetiniz. Zira o kızlar pek çok adamların evlatlarını soyup soğana döndürüyorlar.

-Aman sakın sizinki de soygun verenlerden olmasın!

-Şüphemi ediyorsunuz? Bir ay evvel saatini sordum, “İşlemiyor da saatçiye verdim” dedi. Yüzüğünü sordum, “O da bilmem ne olmuş da kuyumcudadır” dedi. Bugüne kadar ne saat göründü ne de yüzük. Bunun için sana dostâne nasihatım olsun, evladını kolla. Böyle tehlikelerden vikâye et.

-Şimdi gider hıncını tepelerim.

-Yok o kadar da sert davranma. Hatta tazyîk altına alayım deme. Sonra daha fena edersin. Hem o belki bir şey kaptırmamıştır.

-İhtimal bundan sonra kaptırır.

-Canım sen de o vakit döversin.

-İyi ya, ben iki haftaya kadar dışarı gidiyorum. Sonra nerede bulup da döveceğim? Bunun için işi ilk evvel görürüm vesselâm!

ŞİRKET-İ HAYRİYE’NİN 6 NUMARALI VAPURUNUN TENTESİ TARAFINDAN GAZETEMİZE ARZİHÂL

Ma’rûz-i dâiyânemdir ki,

Kulları İngiltere fabrikası imâlâtından olup Şirket-i Hayriye'nin teşekkülünden evvel müesseslerinin hânelerinde bir hayli zaman tahta bezliği hizmetinde bulunmuş ve bu hizmeti kemâl-i itâatle ifâda ser-i mû kusur etmemiş olduğum halde şirket-i mezkûrenin hîn-i teşekkülünde kulları gibi birçoklarını birbirimize ekleyerek ve ortamızdan delerek bir numaralı vapura tente ettiler.

İki sene kadar mezkûr vapurda ifâ-yı hizmetten sonra ters çevirerek iki numaraya taktılar. Bu vapurda dahi birçok vakitler kara, yağmura göğüs gerdikten sonra hizmetimize mükâfat olarak başımızı kış, kışımızı baş ederek dört numaraya tente yaptılar. Fakat bu âna gelinceye kadar çalışa çalışa vücûdumuzda ifâ-yı hizmete hiç tâkat kalmamış ve incele incele rûznâmenin kâğıdına dönmüş olduğumuzdan bizi vapurdan çıkarmak ve parça parça ederek Yenicami'de kurulmakta olan sergilere tente olmak üzere pazarcılara muhayyer sattılar.

Fakat onlar da beğenmediklerinden iâde ettikleri cihetle yine birbirimize dikerek altı numaraya tente ettiler. Bizim gibi yirmi otuz senelik bir bendeyi böyle oradan oraya süründürmek hiçbir vechile insaf ve merhamete yakışmayacağından başka, geçen gün yazmış olduğunuz gibi bazı insanların da eşkâl-i tabîyyelerini tahvile sebep olduğumuzdan halimize merhamet olunmak, insanlara olan mazarratımız defedilmek üzere takdîm-i istid'â ettiğimiz cihetle şimdi de kalburculara satmak efkârında buldukları istihbâr kılınmış olmağın, sebkât eden emeğimize mükâfâten çıraklığımızın icrâsı bâbında vesâtetinizi istirhâm ederim.

**

İkinci nüshada mahall-i idâremizde mahfûz olduğunu ilân etmiş olduğumuz yol tezkiresine bir kasab sahâbet etmiş ise de eşkâli derûn-i tezkirede muharrer eşkâle mutâbık görülmediğinden yani ölçülüp biçildikte boyu iki rub' eksik gelmiş olduğundan iddiası vâhî bulunduğu anlaşıl原因 olarak tezkire yedine teslim olunmamıştır. Mezkûr kasabın eşkâlini tezkirede muharrer eşkâle tatbîk etmek, enini boyunu ölçmek için bir hayli vakit zâyi etmiş olduğumuzdan bundan böyle müracaat edecek kasablara evvelce enlerini boylarını ölçtürüp sonra gelmelerini ihtâr ederiz.

**

AYNEN VARAKA

-Yahu şu bizim çocuğu evlendiremedik gitti!

-Ay! Haniya geçen sene Martta nikâh olduydu, hâlâ düğün yapamadınız mı?

-Soruyor musun Allah aşkına! Düğün para ile olur. Bizde öyle şey hak getire.

-Tuhaf! Para yoksa kazanmanın da yolu yok mu?

-Var ama...

-Ama ne olacak?

-Bizimki bilmiyor. Geçende tutmuş kasasının kapısını açmış, güya aklınca herkes getirip bunu emin bir adam zannıyla bazı şey tevdî ederler de bunların nemâsıyla birçok paralar kazanır, düğünümü yaparım, dedi. Lâkin ne çare, iş zannı gibi çıkmadı.

-Demek ki mahdûm beyefendi kendisine emanet edilen mevâddı sû-i istimâl etmek şöhretine mazhar olmuş!

-Evvelden öyle değildi. Ama cahillik bu ya, tutmuş iş gördüm diye kendisine verilen şeyleri öyle bir hale koymuş ki sahipleri tanıyamamış!

-Acayip! Ne yapmış ki?

-Ne yapacak, bütün fareye yedirmiş!

-Yoksa tatlı bulup da kendisi mi yemiş?

-Artık ne sayarsanız sayınız! Sonra herkes tutmuş, verdiği şeyi geri almış.

-Öyleyse bu gidişle mahdûm bey ne bu Mart düğün yapabilir ne gelecek Mart! Belki başka bir yol bulur da para kazanırsa gelecek kabakta ihtimaldir, tehhül eder. Siz kendisine teselli veriniz, zavallı çocuk keder etmesin! Ne yapalım kader böyleymiş...

İmza

Kalem

**

Üsküdar vapurlarının geceleri dahi işletilmesinin ahâli tarafından istid'â olunduğuna dâir evvelisi gün Şark'ta bir bend gördük. Gerçi ahâlinin şu istid'âsı şâyân-ı is'âf ise de, bunun için iki saatten ziyâde karanlık etmemek üzere gece ile bir mukâvele akd olunması lâzımdır. Çünkü ekserî dumanlı havalarda iskele-i mezkûre vapurları yollarını şaşırıp soluğu Adalarda alıyor ve arası bir iki saat geçip duman sıyrıldıktan sonra Köprüye geliyorlar. Eğer gece ile şu dediğimiz mukâvele akd olunmayıp on iki saat karanlık devam edecek olursa, vapurlar Köprüye geleyim derken Tekirdağı'na kadar varırlar. Sabah olunca işi anlarlar. Ama geri dönünceye kadar yine gece olacağından bu sefer de soluğu Varna'da alacakları cihetle böyle tehlikeli bir işten ferâgatleri Üsküdar ahâlisine hayırhâhâne ihtâr ederiz.

**

-Ne o çikolata mı içiyorsunuz?
-Evet, Nevazil fabrikası imâlâtından.
-Nevazil fabrikası imâlâtından mı? Vay fabrika nevâzil mi olmuş?
-Yok canım, adı öyle.
-Ey nerede bu fabrika?
-Paris'te. Şark'ta ilânını görmedin mi?
-Öyleyse tamam. Doğrusu Nevazil fabrikasında yapılan ve baş ağrısı gazetesinde ilân olunan bir çikolata, içenlere ayn-ı şifâdır.

**

-Birader bir beygir almak isterim. Nasıl bildik yerde öyle ucuza bir hayvan var mı?
-Kaç okkalık istersin?
-Canım et mi alıyoruz; hiç okka ile beygir mi alınır?
-Niçin olmaz. 13 numaralı Terakkî'yi görmedin mi?
-Yok ne yazmış?
-Ne yazacak; beygirlerin okka ile satılmaya başladığını yazmış.
-Öyleyse bu hesapça ucuzca düşecek bir beygir nerede bulabiliriz?
-Tramvay Kumpanyasında.
-İyi ama tartarken deri ile kuyruğunu daraya çıkarırız ya!
-Canım zâti ondan başka bir şey kalmamıştır ki daraya çıkaralım!

**

Dün mahall-i idâremize bir falcı karı gelip Tiyatro'nun falına bakmak istemiş ve bizim

ise istikbâlimizi anlamak emelimiz bulunmuş olduğundan derhal teklifine rızâ gösterdiğimiz cihetle şu âtîdeki sözleri îrâd eyledi:

Bir gün işin düşüp Üsküdar'a gideceksin. Omnibus arabalarının kapıları olmadığından içeriye giren tozdan boğulacaksın. Galavani Hanı sokağından geçerken birkaç ev yıkılacak fakat sana bir zararı dokunmayacak. Bir müstacel iş için Halıcıoğlu'ndan bir vapura bineceksin. Vapur Eyüb'e varmadan Balat önünde oturacak. O gün hava o kadar fena olacak ki kayıkla dışarı çıkmak mümkün olamayıp o gece orada kalacaksın. Galata lokantalarının yerinde biftek yerken üç dışın birden kırılacak. Bir dumanlı havada Köprüden geçerken yanında bulunan adam kendi saati zannıyla senin saatini alıp cebine atacak. Bir gece Beyoğlu'nda bir işin düşecek. Fakat gitme. Çünkü önüne, ağzı açık bir kuyuya tesadüf edip içine düşeceksin.

Falcının sözüne göre dünyada ne kadar kaza ve belâ varsa, hepsi bizim başımıza geleceğinden böyle bir şom ağzı söyletmemek için eline onluğu sıkıştırıp başımızdan defettik.

**

Bu pazar günü akşamı Osmanlı Tiyatrosunda icrâ kılınan Basa yahut Ahde Vefa nâm drama ve şu münâsebetle Tiyatronun bazı ahvâle dâir gelecek nüshamızda bir bend-i mahsûs neşrolunacaktır.

**

KİNÂYÂT

Muhabbet ile uyanan kadınlar bıçak ile oynayan çocuklara benzerler. Zararı dâim kendilerine dokunur.

**

Tenhada aşk ve muhabbete dâir söz etmek barut ile dolu bir fiçî üstünde ateş ile oynamaya benzer.

**

Dünyada ham yenir meyve varsa, o da güzelliştir.

**

Maşûkalar küçük çocuklara benzerler. Uyumak için azıcık sallamak lâzımdır.

**

Aşk cenginde karar fütûhâttan ma'dûddur.

**

Evlilik insanların mihek taşıdır. Ekseri altın zann olunanlar bakır çıkarlar.

İLÂNÂT

İkinci nüshamızda ilân etmiş olduğumuz zâyi tezkirenin hitâm-ı mevsim münâsebetiyle tatili tabîi ve dışarı gitmesi muhtemel olan Tiyatro idâresinde tevfiiki Hayâl tarafından ihtâr olunmuş. Tevfikden anlaşılan idâreden murâd, bizim idâre olacak. Fakat "hitâm-ı mevsim", "dışarı gitmek" sözlerini bu Tiyatronun başka bir tiyatro olduğunu anlattığı cihetle ibârede bir bozukluk olduğunu derk ederek biraz düşündükten sonra tevkîf kelimesinin yanlışlıkla teslim yerine istimâl kılındığını anladık.

Lâkin tezkirede muharrer eşkâl ve san'at hiçbir tiyatroya uyamayacağından ve şâyed bu tezkireyi tiyatroya vermiş olsak, hilekârlık etikten başka zavallı Tiyatronun yoldan geri çevrilmesine sebep olacağımızdan sâhib-i hakîkîsini aramaya mecbur olduk.

**

HOVLUY (?) MERHEMDEN MÂBA'D

Yürek oynamasına, göz oynamasına, damlaya, sele, göle birebir gelir. Bundan mâ'adâ kundura yırtığına, terden bozulmuş eldiven bollanmasına velhâsıl her bir illete şifadır. Hatta bu merhemden dar bir kapının etrafına tılâ' olursa, kapının iki mislinde şişman bir adamın dahi içeriye suhûletle girebileceği rivayet olunur.

**

AGOB BARONYAN

**

ESRÂR-I PARİS

nâmıyla Fransa meşâhîr-i üdebâsından Öjen Su nâm edîbin telîf ve tasvîr eylemiş olduğu hikâye-i hayretengîzin musavver olarak lisân-ı letâfetresân-ı Osmânî'ye tercüme olunan cüzlerinden altıncısı dahi meydân-ı intişâra çıkarıldığı ve yedincisinin derdest-i neşr olduğu erbâb-ı mütâlaaya ilân olunur.

**

Zartaryan fabrikasında tab' olundu.

4. SAYFA RESİM ALTYAZISI:

Hiç olmazsa bu nakil mevsiminde ucuz ucuz baş söğüşü yeriz.

**

SÖZLÜK

Aceb acaba.

Akd olunmak imzalanmak.
Arzihâl dilekçe.
Âtîdeki aşağıdaki, ilerideki, gelecekteki.
Ayn-ı şifâ şifa verici.
Bâbında konusunda, ilişkin olarak.
Bende kul.
Bend-i mahsûs özel bölüm.
Bilâmülâhaza düşünüp tartmadan.
Cihetle için, -den dolayı.
Cüz bölüm, kısım.
Def' edilmek uzaklaştırılmak.
Derdest-i neşr baskıda.
Derk etmek anlamak, idrak etmek.
Derûn-i tezkire rapor içi.
Efkâr düşünceler.
Erbâb-ı mütâlaa okurlar.
Eşkâl-i tabîyye doğal şekiller.
Ferâgat vazgeçme.
Fütûhât fetihler.
Hayâl İstanbul'da yayımlanan bir süreli yayın.
Hayırhâhâne iyiliğini isteyerek.
Hiçbir vechile hiçbir şekilde, asla.
Hikâye-i hayretengîz hayretler içinde bırakan öykü.
Hîn-i teşekkülünde kuruluşu sırasında.
Hitâm-ı mevsim mevsim sonu, sezon sonu.
İbâre cümle, anlatım.
İfâ yerine getirme.
İfâ-yı hizmet hizmette bulunmak, görev yapmak.
İhtâr etmek uyarmak, hatırlatmak.
İlânât ilanlar.
Îrâd eylemek söylemek.
İskele-i mezkûre anılan iskele.
İstid'â olunmak istenilmek.
İstihbâr kılınmak duyum alınmak.
İstimâl kılınmak kullanılmak.
Kemâl-i itâatle tam anlamıyla itaat ederek.
Kinâyât kinayeler, kinayeli sözler.
Köprü Galata Köprüsü.
Lisân-ı letâfetresân-ı Osmânî güzel Osmanlı Türkçesi.
Mâ'adâ başka.
Ma'dûd sayılan, sayılır.
Ma'rûz-i dâiyânemdir ki Ben duacınız şunu arz etmek isterim.
Mahall-i idâre yönetim yeri.
Mahdûm erkek çocuk.
Mahfûz olmak saklı tutulmak, korunmak.
Maşûka bayan sevgili.
Mazarrat zarar.
Mazhar olmak kavuşmak.
Meşâhîr-i üdebâ ünlü edebiyatçılar.

Mevâdd maddeler.
Meydân-ı intişâra çıkarılmak yayımlanmak.
Mezkûr anılan, adı geçen.
Muharrer yazılı.
Muhayyer seçmece.
Mukâvele sözleşme.
Murâd amaç, maksat, istenilen.
Musavver resimli.
Mutâbık uygun, uyumlu.
Müessis kurucu.
Mükâfâten ödül olarak.
Müstacel acele.
Nâil-i merâm olmak dileğine kavuşmak.
Nâm ad; adlı, adında.
Nemâ kazanç, getiri.
Rub' çeyrek.
Rûznâme gazete.
Sahâbet etmek sahiplenmek.
Sâhib-i hakîkî gerçek sahip.
Sebkat etmek geçmek.
Ser-i mû kıl ucu kadar, birazcık.
Suhûletle kolayca.
Sû-i istimâl etmek kötüye kullanmak.
Şark İstanbul'da yayımlanan bir süreli yayın.
Şâyân-ı is'âf yerine getirilmeye değer.
Şirket-i mezkûre adı geçen şirket.
Tahvîl değiştirme, dönüştürme.
Tâkat güç.
Taktîm-i istid'â etmek dilekçe vermek.
Tatbîk-i hareket etmek hareketlerini uydurmak.
Tazyîk baskı.
Teahhül etmek evlenmek.
Terakkî İstanbul'da yayımlanan bir süreli yayın.
Tevdî etmek vermek, emanet bırakmak.
Tevfîk kapatma; kapatılma; tutulma; tutma.
Tılâ' olunmak sürülmek.
Vâhî boş, geçersiz.
Vesâtet aracılık.
Vikâye etmek korumak.
Yed el.
Zâti zaten.
Zâyi etmek yitirmek.

TİYATRO

291

Birinci Sene Cumartesi, 9 Rebûlevvel 1291

Numara 8

Mahall-i idâresi

Hân-ı Halil'de 31 numaralı odadır.

Abone bedeli

Dersaâdet için seneliği üç beyaz Mecidiyedir. Taşralar için posta ücreti zamm olunur.

Abone bedeli peşînen alınır.

Nüshası kırk paradır.

İlânât bedeli

Bir defalık ilânın satırından üç kuruş alınır. Birkaç defa bastırılacak olursa, ayrıca pazarlık olunur.

Posta ücreti verilmemiş evrak kabul olunmaz.

Abonesi ay başından veya on beşinden itibâr olunur.

13 Nisan 1290

Haftada iki defa neşr olunur eğlence gazetesidir.

25 Nisan 1874

Şark gazetesinin bilâmüddet tatilini müş'ir olan ilân-ı resmîyi bundan evvelki nüshamızın tertîbi hitâm bulduktan sonra gördüğümüz cihetle o nüshada beyân-ı esef edememiştik.

Gerçi mezkûr gazeteye dâir şimdiye kadar bazı letâif yazmakta idiysek de bunlar hiçbir garaza mebnî olmadığı için Şark'ın böyle bir tatili îcab edecek hatada bulunduğu hakîkaten müteessif olduk.

KENDİ KENDİNE HEKİMLİK

Komedyâ -Bir Perde

Eşhâs

Kâmil Efendi

Bir hasta

Sâlim Efendi

Ahbâbı

Veli Ağa

Uşağı

Perde açıldıkda bir yatak odası görünür. Sağda Kâmil Efendi yatar. Döşeğin başı ucunda bulunan masanın üzerinde bir kutu hap, bir şişe sülük ve bir bardak da şerbet durur.

BİRİNCİ MECLİS

Kâmil Efendi- (Sonra) Uşak.

Kâmil Efendi- Veli, Veli, nerede kaldın be?

Veli- (Dışarıdan) Geldim efendim, geldim. (İçeriye girer)

Kâmil Efendi- Ne yaptın, eczacıyı buldun mu?

Veli- Efendim eczacıyı bulayım derken yolu kaybettim.

Kâmil Efendi- Tamam! Demek yolu bulaydın, o vakit de eczacıyı kaybedecektin. Canım ben sana dükkânı tarif etmedim mi?

Veli- Ettiniz efendim. Ben de tıpkı tarifiniz gibi doğru Köprü başına gittim. Fakat galiba bugün oranın araba pazarı olduğundan kalabalıktan hemen yol yok gibi bir şeydi. Neyse bir takrîb ile azıcık öteye geçtim. Bir de önüme çıkmaz sokak geldi.

Kâmil Efendi- Ne söylüyorsun? Köprü başında çıkmaz sokak ne gezer?

Veli- Efendim, arabalardan yeni hâsıl olmuş.

Kâmil Efendi- Ey?

Veli- Derken efendim, bâri geriye döneyim dedim. Bir de baktım ki geldiğim yolda kapanıp çıkmaz olmuş. Bunun üzerine sağa gittim, yol yok; sola gittim yol yok. Velhâsıl arabaların arasında şaşırıp kaldım vesselâm!

Kâmil Efendi- Hay ahmak hay! Sonra?

Veli- Sonra efendim, aradan bir iki saat geçip arabalar azıcık açıldı. Ben de güç hal ile eczacı dükkânına kapağı atabildim.

Kâmil Efendi- Öyleyse hani haplar?

Veli- Eczacı vermedi efendim.

Kâmil Efendi- Hiç öyle şey olur mu? Sen ne dedin bakayım?

Veli- Efendim, beni Efendi gönderdi, kabz ve mülâyemet hapları istiyor dedim.

Kâmil Efendi- Ey, eczacı ne cevap verdi?

Veli- Senin efendin adeta çıldırmış. Ben hekimden reçete almayınca ilaç filân vermem, diyerek kızıp beni kovuverdi.

Kâmil Efendi- Çok şey! Geçen gün hekimden aldığımız reçetenin hiçbir faydasını görmediğimizi söylemedin mi?

Veli- Söyledim efendim. Lâkin yine "Senin efendin çıldırmış"tan başka cevap alamadım. Hatta bunun üzerine "Bari ona bir hap ver" dedim de yine vermedi.

Kâmil Efendi- Sen onun sözüne inanma. Git benden selâm söyle de hapları versin.

Veli- Efendim, yine vermez.

Kâmil Efendi- Sen git selâm söyle diyorum. O verir.

(Uşak çıkar ve o aralıkta Sâlim Efendi görünür.)

İKİNCİ MECLİS

Kâmil Efendi- Sâlim Efendi.

Sâlim Efendi- O ne birader, keyfinizi mi bozdunuz?

Kâmil Efendi- Hayır efendim. Bahar mevsimi olduğundan vücudumuzu biraz tamir

edelim derken büsbütün yıktık.

Sâlim Efendi- Ey, nereniz ağrıyor?

Kâmil Efendi- Bir yerim ağrıdığı yok. Sade ziyâdece zafiyetim var.

Sâlim Efendi- Ne ilaçlar kullandınız?

Kâmil Efendi- Efendim, ibtidâ bir kolumdan kan aldurdım. İçerime ferahlık verdiği için tutup öbür kolumdan da aldurdım. Derken öteki beriki bu mevsimde on beş yirmi sülük konursa, kanı temizler dediler. Benim kanım ise pek pis olduğundan kırk elli tane de sülük tutundum.

Sâlim Efendi- Oh canım; daha?

Kâmil Efendi- Bazıları da kanı tahvil ettirmek için bu vakit saparna şurubu içmeli dediler.

Sâlim Efendi- Bari onu da içeydiniz de tamam olaydı.

Kâmil Efendi- Evet, onu da kullanmaya başladım. Çünkü bendenizin kan temizliğine pek merakım vardır.

Sâlim Efendi- Bu hesapça artık beş on seneler ilaç içmemiş olsanız olur.

Kâmil Efendi- Hâsılı efendim, bu ilacı da içtikten sonra bir mülâyemettir uğradık ki tarif edemem.

Sâlim Efendi- Bari hekim getirteydiniz.

Kâmil Efendi- Getirttik efendim lâkin ondan da bir şey anlayamadım. Herif gelir gelmez bileğimi tutup "Sende mülâyemet filân yoktur" demesin mi? Ben de, insan hali bu ya, belki yanılmışım diye vizitesini eline sıkıştırdım; çıktı gitti. Halbuki bizim mülâyemet el'ân geçmedi.

Sâlim Efendi- Sakın hekim mülâyemetin ne demek olduğunu anlamamış olmasın?

Kâmil Efendi- Vallahi bilmem. Neyse biz sabahısı herifi bir daha celb ettik. Yine evvelki cevabı verdi. Anladım ki böyle olmayacak, "Çelebi sen bana bir kabız ilacı ver de başka şeye karışma" diyerek elinden zorla bir reçete alabildim ve derhal uşak ile eczacıya gönderip getirdiği hapları başladım yutmaya.

Sâlim Efendi- Ey, bari o iyi geldi mi?

Kâmil Efendi- Geldi de öteye bile geçti. Tam on gün dışarıya çıkamadım. Nihayet yine hekimi çağırıp "Doktor efendi, verdiğiniz haplar pek sert geldi. Biraz da mülâyemet ilacı verin" dedim. Onun üzerine bir hap verdi ki ilâmâşaallah dokuz gündür beş dakika yerimde oturabildiğim yok.

Sâlim Efendi- Ey, şimdi buna ne çare?

Kâmil Efendi- Ben çaresini düşünüp buldum. Nâfile hiç hekimi çağırtmayacağım.

Sâlim Efendi- Ya ne yapacaksınız?

Kâmil Efendi- Efendim, dâim orta halde bulunmak için bir tertip kabız hâpı, bir tertip de mülâyemet hâpı alıp ikisini birden yutacağım. Lâkin aksi olacak ya, bunun için deminden uşağı eczacıya göndermiştim. Herif "Öyle iki türlü hap verilmez. Senin efendim

çıldırması" diyerek uşağı kovuvermiş.

Sâlim Efendi- Haksızlık etmiş. Uşağı kovacağına çılgınlığa bir hap vermeliydi.

Kâmil Efendi- Neyse efendim, ben öyle şeylere kulak asmadığımdan uşağı tekrar gönderdim. Eğer bu sefer de vermezse mülâyemet hapını bir eczacıdan, kabız hapını bir diğerdinden aldıracağım. Ne çare efendim, halim pek fena. Vücudum tiril tiril titriyor. Gözlerim kararıp oda simsiyah görünüyor.

Sâlim Efendi- Bari mum yakın.

Kâmil Efendi- Adam, latîfeyi bırakın; hiç mum yakmakla mülâyemet geçer mi?

Sâlim Efendi- Bana kalırsa, siz benim sözümü dinleyip bir tertip çılgınlık hapi yutsanız daha iyi edersiniz.

Kâmil Efendi- Biz hapi zaten yuttuk.

Sâlim Efendi- Fakat benim dediğim haplardan kullansanız, hiçbir şeyiniz kalmaz.

Kâmil Efendi- Afedersiniz efendim, azıcık dışarı çıkacağım.

ÜÇÜNCÜ MECLİS

Sâlim Efendi (yalnız) -İşte bilir bilmez herkesin söylediği ilacı kullananların hali budur. Eğer bu adam da sağ kalırsa, doğrusu pek taaccüb olunur. (Sâlim Efendi kendi kendine bir saat kadar oturur. Kâmil Efendi el'an görünmez) Lâkin nerede kaldı bu adam? Eğer kabız hapları çabuk yetişmezse iş fena.

Kâmil Efendi- (Dışarıdan) Sâlim Efendi! Sâlim Efendi!

Kâmil Efendi- Deminden beri haykırıyorum, işitmiyor musun?

Sâlim Efendi- Canım ne istiyorsun?

Kâmil Efendi- Elinin körünü istiyorum! Gel kolumdan tutuver!

(Sâlim Efendi çıkar; perde iner.)

**

Mecmûa-i maârif bukalemun gibi günde bir renk değiştirdiği için eğer renkler beter ise, o zaman ne yapacak diye bazı ehl-i merâk düşünmekteymişler.

Bize kalırsa, bunda müşkilât olmayıp o vakit de yarısını başka, yarısını başka renkte çıkaracağında şübhe yoktur.

Fakat asıl düşünülecek madde, nöbet siyah renge gelirse o halde gazetenin nasıl okunabileceğindedir!

**

-(Efendi uşağına) Verdiğim gazeteyi postaya bıraktın mı?

-Evet efendim, hem de bir işgüzarlık ettim.

-Aman ne yaptın?

-Efendim. Postacıya "Bu gazete Üsküdar'a gidecek. Kaç para vereceğiz?" diye sordum.

"On para" dedi. Ben de "Topu o kadarcık yer için çok istedin" diyerek pazarlığa kalkıştım.

-Ey?

-Bunun üzerine "Nereye yollarsan yolla; fiyat hep birdir" cevabını aldığımdan "Böyle olduktan sonra nâfile niye aldanalım" diye gazeteyi ta Bağdad'a kadar gönderdim.

**

-(Bir gazete sahibi yazı yazmakta iken uşağı gelerek efendisine hitaben) Aşağıya bir efendi gelmiş, azıcık sizi çağırıyor.

-Niye yok demedin be? Görmüyor musun ki ben gazeteyi doldurmaya çalışıyorum. Şimdi benim lakırdı edecek vaktim var mı?

-Efendim, galiba abonelerimizin birinden para getirmiş de...

-Öyleyse niçin buraya alıp gelmiyorsun? Efendiyi aşağıda bekletmek ayıp değil mi behey hayvan!

**

Ahibbâmızdan bir zâtın Menibus'tan bittercüme gazetemize verdiği varakadır.

-Tık tık.

-Kimdir o?

-Açsanıza.

-Siz kimsiniz?

-Taksim'de vâki' Millet Bahçesi'nin üç bin müdâviminin vekili.

-Ne istiyorsunuz?

-Öteki dünyadan iyi gözlükler getirdiğinizi haber aldım da kâr ile bir beş on bin çiftini almaya geldim.

-Lâkin bu kadar güzelliği ne yapacaksınız?

-Geçen gün eğlenmek üzere Taksim Bahçesi'ne gittiğimizde toz ve dumandan gözlerimiz adeta görmez bir hale geldiğinden gözümüze takacağız.

-Öyleyse hakkınız var. Eğer gözlükler gelmiş olaydı hakikaten verirdim. Fakat her ne kadar parasını peşin verip ısmarlamış isem de daha gelmedi. Komşumuz mahir bir gözlükçüdür. Şimdilik ona müracaat ediniz. O sizin gözlerinizi açar. Hiç olmazsa, bir daha böyle muzır yere gitmemenizi olsun nasihat eyler.

(Menibus)

**

Yine bu varakanın mürsili İspinaks nâm İngiliz gazetesinden dahi tuhaf bir bend tercüme ederek gazetemize vermiş ise de münderecâtından neşri mümkün olabilecek şunlardan başka bir şey bulamadık.

.....

Hülâsatülefikâr'ın “Bizde Matbûât”ı

Bizde matbûât, gazete, risâle, kitap ünvanlarıyla neşr olan matbû varakalar demektir. (Zâhir başka yerlerde odun, kömür, taş, toprak manasına olmalı.) Matbûâtımız bundan on sene evvelki haline nisbetle hamdolsun, bir derece olsun (Olsun olsun ama olsun pek çok olmasın) terakkî etti (basîret etmedi). Zira bundan on sene akdem biz (başkası değil a) okumaya bir gazete bulamıyorduk. Ahlâk-ı milliyyemize yerdim (yahud yemezdim) eder. Ne bir tiyatro (Ooo!.. Matbûâtın tiyatroya geçtik. Komedyaya seven buyursun) ne de ibret alacak bir risâlemiz vardı. (Bak şimdi var). Hele bize fûn-ü cedîdeyi “velev mukaddemâtını olsun” (İsterse de muahharâtını oluversin zararı yok a) gösterir. Çok şükür şu on seneden beridir ki (Oldu mu bu ya? Geriye mi döndük?) bizde birkaç gayretli, hamiyetli (zarâfetli, fetânetli, nezâketli, hâsılı birçok lili) zâtlar yetişti. (Ezcümle Hülâsatülefikâr) devlet ve milletini sevenler görülmeye başladı. (On sene mukaddem göz ağrısı çektiniz miydi?) Bin kere şükür olsun! Bu gayret-i milliyye, hamiyet-i vataniyye (bu ... iyye) tâ ekâbirden asâgîre kadar sirâyete derecesine geldi. (Evâsıt ortada kaldı). İşte şu sirâyet âsârındandır ki (Ki ki yine ki) memleketimizde hemen her gün neşr olunur bir hayli gazeteler var. Haftada, on beş günde, ayda bir neşr olunur. (Şu noktayı kaldır ki alt tarafını dinleyelim) Risâlelerimiz var (Pardon, nokta buraya konacakmış da mürettibler sehv etmişler.) Avrupa'nın cedîdesini (Bu ne demek?) “Velev biraz kusuru da oluversin” (Bu cümlelerin ise biraz değil) talîm edecek kadar lisânımıza tercüme olunmuş kitabımız da var. (Bir tane mi ya?) Fakat matbûâtımızda görülen şu terakkîyyâta (Hangi terakkîyyâta) hadd-i intihâ nazar ile bakmak asla hatırımıza gelmemeli. (Şimdiye kadar efkâra hükmeder yok sanırdık. meğer Hülâsa varmış!) Çünkü daha biz şehrah-ı matbûâtın onda birini olsun kat' edememiştir. (Yukarıki sözlere nisbetle bu biraz mübâlağalıca oldu ama neyse, zira gazetelerimiz daha gazete denilecek bir hale gelemedi (Ezcümle Hülâsa. Ay! Gerçek burası yukarıya benzemiyor. Caydım caydım. Lâkin mademki daha gazetelerimiz gazete denilecek bir hale gelmedi, bari yukarıda başka bir tabir kullanılaydı.) neşr olunan risâlelerimizden halkımız pek de istifade edemiyor. Fûnûna dâir kitaplarımız noksan. (Aferin bilişine koca Hülâsa. Doğrusu kerâmet gibi söz söylüyorsun). İşte biz de matbûâtın yola çıkıp da daha yarısına varır varmaz (Vay! Hani deminden onda birine bile varmamıştı? Aceb buradaki matbûât başka bir manaya mı??). İrkilip kalıvermesine herkes teessüf ediyor. (Vah! Vah! Bari bundan sonra Hülâsa'nın himmetiyle ileri gideydi.)

Ve bu tevakkufa bir takım manalar veriyorlar. (Hülâsa hey'et-i tahrîriyyesi mi?) Kimi “Bizde matbûât serbest değil”, kimi “Bizde maârife rağbet yok”, Kimi de “Ahâli fakirdir” diyorlar. (Derler a!) Lâkin bize kalırsa, gazetelerimizin kesb-i intizâm edemediklerine matbûâtın serbestsizliği (Gel bu yeni kelimeyi kimden aldınsa, geriye ver. Çünkü seni aldatmışlar) mâni değil. (Olmayıversin)

(Canımız sıkılmazsa mâba'di olacak)

**

Mecmûa-i Ma'ârif'in 44 numaralı nüshasında Tiyatromuza dâir bir ta'rîz gördük. Bu ta'rîz geçenki nohut topu sözüne benzer bir şey olduğundan mukâbele etmedik. Yoksa sükûtumuz acze haml olunmasın!

**

FIKARÂT

Paris'te rütbe harîsi bir adam bir gün gazetenin birinde “şövalye dö lejyon dönör” ashâbından birinin vefâtı vukû bulduğu haber aldıkda derhal lâzım gelen mahalle “Filân efendinin münhal olan rütbesinin bendenize tevcîh buyurulmasını niyâz ederim” meâlinde bir mektup göndermiş.

**

Hekimin biri öldürdüğü adamları rast gelene söyler olduğundan bir gün ahıbbâsından biri “Canım niçin her yerde bu sözleri söylüyorsun? Sonra kârına halel gelir” dedikde adam “Ben onu zengin hastaların mîrâshorları işitip de beni çağırtsınlar diye mahsus söylüyorum. Zira kendilerine edeceğim hizmete mukâbil birçok para alacağımda şübhe yoktur” demiş.

**

Tama'kâr efendinin birine uşağı kapı yoldaşının üç yüz kuruş alıp kendisinin iki yüz aldığı cihetle şikayet ettikde, efendi “Murâdın nedir?” demekle uşak “Efendim maaşlarımız müsâvâtını isterim” cevâbını verdiğinden “Öyleyse sen işine güzelce bak da ben onun maaşından da yüzünü tenkîh ederim” demiş.

**

Eblehin biri para kazanıp büyük adam olmak üzere oğlunu İstanbul'a gönderirken esvâb vesâir eşya gibi yanına bir hayli mal verip fakat ayağına çarık aldıkda oğlu “Ben çarığı ne yapayım? Niçin mest almıyorsun?” demesi üzerine “Sen çarıktaki kerâmeti bilmezsen, İstanbul'a çarık ile gidenler sonradan pek büyük adamlar oluyorlar” demiş.

**

Agob Baronyan

**

İLÂN

Usûl-i nevîn ve tarz-ı bihîn üzere telîf olunmuş olan “Kavâ'id-i arabiyye” nâm kitab matbûât-ı Osmâniyye ile barakada furûht olunmaktadır. Fî 6 kuruş.
Zartaryan fabrikasında tab' olunmuştur.

SÖZLÜK

Acz âcizlik.
Ahibbâ dostlar.
Ahlâk-ı milliyye ulusal ahlak.
Akdem önce.
Asâgir küçükler, düşük mevkide bulunanlar.
Âsâr eserler, izler.
Ashâb sahipler.
Beyân-ı esef etmek üzüntüsünü bildirmek.
Bilâmüddet süresiz olarak.
Bir takrîb biraz, azıcık.
Bittercüme çevirerek.
Celb etmek çağırarak.
-dikde, -tikde -diğinde, -diği zaman.
Ehl-i merâk merak sahipleri.
Ekâbir büyükler, ileri gelenler.
Esvâb giysi.
Evâsıt ortalar.
Ezcümle bu cümleden olarak.
Fetânetli uyanık, zeki, kıvrak zekalı.
Furûht olunmak satılmak.
Fünûn fenler, teknoloji.
Fünûn-i cedîde yeni fenler, yeni teknoloji.
Hadd-ı intihâ son sınır, son derece.
Hamiyyet-i vataniyye vatan sevgisi.
Hamiyyetli vatan sevgisi ile dolu.
Haml olunmak yüklenmek, verilmek.
Harîs hırslı.
Hey'et-i tahrîriyye yazı kurulu.
Hitâm bulmak bitmek, sona ermek.
Hülâsatülefikâr İstanbul'da yayımlanan bir süreli yayım.
İ'lân-ı resmî resmî ilan.
İbtidâ ilkin.
İlâmâşaallah aman aman.
Kabz kabızlık.
Kat' etmek geride bırakmak.
Kavâ'id-i arabiyye Arap dili kuralları, Arapça grameri.
Kesb-i intizâm etmek düzene girmek.
Letâif latifeler, şakalar.
Mâ'ad devamı, arkası.
Matbû basılı.
Matbûât basın.

Mebnî olmak dayanmak.
Mecmû'a-i ma'ârif İstanbul'da yayımlanan bir süreli yayın.
Mîrâshor mirasyedi.
Muahharât son bilgiler.
Mukâbele etmek karşılık vermek.
Mukaddem önce.
Mukaddemât ilk bilgiler, giriş bilgileri.
Mülâyemet bağırsak yumuşaklığı.
Münderecât içinde bulunanlar.
Münhal boş.
Mürettib dizgici.
Mürsil gönderen.
Müsâvât eşitlik, denklik.
Müş'ir bildiren.
Müşkilât güçlük.
Nazar göz, bakış.
Risâle kitapçık.
Sehv etmek yanılmak.
Sükût sessizlik.
Şehrâh-ı matbûât basının anayolu.
Ta'rîz laf dokundurma.
Taaccüb olunmak şaşırılmak.
Tama'kâr kamahkâr, tamah düşkünü,
Tarz-ı bihîn en iyi yöntem.
Tenkîh etmek maaşta indirime gitmek.
Terakkiyyât ilerlemeler, gelişmeler.
Tertîb dizgi.
Tevakkuf durma, duruş.
Tevcîh buyurulmak verilmek, yönlendirilmek.
Usûl-i nevîn yeni usûl.
Vâki' bulunan, yer alan.
Varaka kağıt.

TİYATRO

291

Birinci Sene Çarşamba 12 Rebûlevvel 1291

Numara 9

Mahall-i idâresi

Hân-ı Halil'de 31 numaralı odadır.

Abone bedeli

Dersâadet için seneliği üç beyaz Mecidiyedir. Taşralar için posta ücreti zamm olunur.

Abone bedeli peşinen alınır.

Nüşhası kırk paradır.

İlânât bedeli

Bir defalık ilânın satırından üç kuruş alınır. Birkaç defa bastırılacak olursa ayrıca pazarlık olunur.

Posta ücreti verilmemiş evrak kabul olunmaz.

Abonesi ay başından veya on beşinden itibâr olunur.

17 Nisan 1290

Haftada iki defa neşr olunur eğlence gazetesidir.

29 Nisan 1874

MUHABBET HIRSIZI

Komedyâ İki Perde Üç Tablo

Eşhâs

T Bir mahalde hane sahibi

H T'nin akşamdan gelmiş misafir ve teklifsiz ahbâbı

A... Yirmi üç yaşında bir delikanlı

Birinci Perde

Açıldıkda bir mahalde bir sokak görünür. A... ayağının burnuna basarak ve etrafını gözetleyerek sokakta dolaşır. Vakit gece, saat altı raddeleridir.

Birinci Meclis

A... (Yalnız) (pencerelere bakarak) Çok şey! Saat altıya geldi, daha her evde mum yanıyor! Böyle gece vakti herkesin uyumamasına sebep ne olsa gerek? ... Aceb buranın ahâlisi alelittifâk birbirlerine ziyâfet mi veriyorlar?... Zannetmem... Lâkin.. (Bir hayli tefekkürden sonra) Her neyse! Cesaret lâzımdır. Sevgilimden bugün aldığım mektup bu gece saat dört kararlarında pencereden beni gözetleyip geldiğimi gördüğü anda kapıya inerek kendisiyle görüşebileceğimi bildiriyor. Halbuki gece yarısı oldu, daha ne pencerede ne de kapıda kimse var!... Aceb usul ilecek kapıyı tıkırdatsam nasıl olur?.. Yaparım a. (Bir evin kapısına doğru giderek kuliste kaybolur. Bu anda perde kalkıp manzara değişir.)

Tablo

A...'nın kapısına doğru gittiği evvelce görünen evin içerisinde bir oda. T, sağ tarafta duran karyolada oturup uyulamakta görünür.

İkinci Meclis

T (Sonra) H

T- (uyuklayarak) Of! Yine gözlerim kendi kendine kapanmaya başladı. Doğrusu her gece şu belâ çekilir şey değil!

H- (Sol tarafta yatağın karşısındaki kapıdan içeriye girerek) Niye uyumayıp oturuyorsunuz Allahı severseniz? Aydınlığımızı gördükçe benim de uykum kaçtı.

T- (Yataktan fırlayarak) Afedersiniz efendim. Demek sizi de rahatsız ettim. Fakat ne çare, misafir bekliyorum.

H- Ne diyorsunuz, bu vakit misafir olur mu?

T- Oluyor efendim. Tamam iki haftadır her gece böyle bekliyorum. Gözüme asla uyku girdiği yok.

H- Çok şey! Beklediğiniz misafir her kim ise pek terbiyesiz bir adammış. Hiç bir kere gelirim dedikten sonra hâne sahibini bu kadar intizârda bırakmak olur mu?

T- Bu günlerde oluyor efendim.

H- Aman kim şu misafir Allahı seversen?

T- Allah belâsını versin efendim; benim de bildiğim yok.

H- İyi ya şimdi uyuyunuz da gelip kapıyı çaldığı vakit kalkınız. Böyle uykusuz kalmakta ne mana var?

T- Efendim bu öyle kapı çalar misafirlerden değildir.

H- Ne demek? Murâdınızı anlayamıyorum.

T- Şimdi anlarsınız. Bu misafir geçen gün birinin evine daha gelmiş de kapıyı çalmadan girdiğinden başka evde ne var ne yok hepsini birden toplayıp götürmüş.

H- Ha! Anladım.

T- İşte böyle efendim. Geçen sene tahta kehlesinden uyuyamazdık, bu sene de hırsız korkusu çıktı.

H- Öyleyse karanlıkta beklemelisiniz. Hiç hırsız aydınlığı görür de gelir mi? Niçin mum yakıyorsunuz?

T- Efendim karanlıkta şâyed düşer de bir yeri kırılır diye yakıyorum.

H- Ey her gece bu uykusuzluk çekilir mi?

T- Çekilmez ama ne çare? Geleceği geceyi bilmiyorum ki o gece tedârikli bulunup da sâir vakitler uyuyayım. Bari bu kadar eziyete göre bir ayak evvel gelse de nöbetimizi savup sonra rahatımıza baksak.

H- Aman kulağıma kapıyı karıştırıyorlar gibi geliyor! Sus, sus... (Biraz dinledikten sonra) Evet misafiriniz teşrif buyurdular.

T-Öyle öyle.

H-Haydi beraber aşağıya inelim de kapıdan karşılayalım.

T- Aman haydin. (Giderler; perde iner)

İkinci perde

Açıldıkda sena ikiye taksim olunup biri evin avlusunu, diğeri sokağı gösterir. T, H avluda kulaklarını kapıya verip dinlerler. H sokakta kapıyı karıştırır.

Birinci Meclis

T, A (Evde)

H (Sokakta) Hele aşağı inebildi... Açındı kapıyı a mürüvvetsiz!

T- (H'ye) Bu nasıl hırsız be? Alenen kapıyı aç diyor!

A- Dur bakalım dinleyelim.

H- Ben senin için gece uykusuzluğunu, korkuyu, bin türlü zahmeti ihtiyâr edeyim de sen böyle istiğnâ et. Lâyık mı?... Açındı ey efendim.

T- Lâkin bu ne nâzik hırsız. Hiç de böylesini görmemiştim.

A- Bekletmeyindi ahaynt! Azıcık kapıyı aç da bir an yüzünü görüp gideyim. Bu kadar da merhametsizlik olur mu? İnsan kapıda bu kadar bekletilir mi?

H- Öyle ya hiç hırsız kapıda bekletilir mi?

A- Senin için divâne oluyorum!

T- Evimi soymak için ha!

A- Hüsn ü cemâline, gençliğine mağrurluğundan beni kim sevmez diyerek bu kulunu öldürmek istiyorsun ama sonra acırsın.

T- Hayır bu hırsıza mutlak yanlış gelmiş olmalı. Bende öyle hüsn ü cemâl gençlik filân ne gezer.

A- Efendiciğim, Allah aşkına aç şu kapıyı!

H- Gel kapıyı açalım da bakalım nasıl hırsız şu?

T- Açalım bari (Kapıyı açarlar; A içeriye girer)

İkinci Meclis

T, H, A (Evde)

A- (Karanlıkta kapıyı açan sevgilisi zannıyla) Niçin beni bu kadar beklettin, hem niye karanlıkta indin?

T- (Cebinden kibrit çıkarıp mum yakarak) Vay! Siz misiniz efendim? Siz de bize geliyor muydunuz ya?

A- (Kendisini ve lakırdısını şaşırarak) A.. şey... Vâkıan afedersiniz... Hava... hava açık... Çünkü... sanki...

T- Kimi arıyordunuz?

A- Sanki... Sabahları vapur kaçta kalkıyor? Onu sormaya geldim.

T- Efendim, yanlış gelmişsiniz. Vapur iskelesi burası değildir. Biraz daha aşağıdadır.

A- Afedersiniz efendim. Sizi tacîz ettim ama... Ülfete vesile oldu.

T- Pekala efendim, fakat bundan böyle cebinizde bir ilân buldursanız da vapurların sâat-ı hareketlerini şaşırmasanız.

A- Başüstüne efendim. Şimdilik Allaha ısmarladık. (Kendi kendine) Hele yakayı kurtardık. Bir şey çakmadılar. (Kapıdan çıkıp gider.)

Üçüncü Meclis

T, H

H- (T'ye) Siz bu işten ne anladınız?

T- Ne anlayacağım efendim! Kabahat Kumpanyada. Herkese birer ilân vermiyor ki böyle sıkıntılardan kurtulalım.

H- Hahhah! Demek siz işin ne olduğunu anlamadınız!

T- Anlayacak ne var ki?

H- Hah hah hah!

T- Canım bunda gülecek bir şey var mı ya? Ayıp değil a. Herif vapur vaktini sormaya gelmiş!

H- Hah hah hah! (Perde iner)

(Mâba'dı perde indikten sonra)

Perşembe Pazarı'ndan Şişli'ye ve Şişli'den Perşembe Pazarı'na işlemekte bulunan Omnibus Kumpanyası arabaların fiyatını bir kuruş zamm ile üçe iblâğ etmiş ve bunun sebebi dahi arpa ve saman bahasının yükselmesi imiş.

Al bir belâ daha! Ahâlimiz şimdiye kadar Kumpanyanın boğazını beslemeyi düşünüyorken başlarına bir de hayvanların boğazı çıktı! Yahu şu Kumpanya'da da hiç akıl yok! Arpa fiyatının yükselmesinden müşterilere ne? Arabaya binenler arpa tüccarlığı etmek için binmiyorlar ya! Oralarını düşünmek Kumpanyanın kendi vazifesidir. Ama bu sözlerden sakın hayvanlara acımıyoruz anlaşılmasın. Biz arpa bahalı diye latürki (?) gibi bîçareleri idama fetva vermeyiz. Onlara merhametimiz vardır. Çünkü doğrusu aranılırsa, Kumpanya'nın içinde ahâliye en ziyâde hizmet eden hayvanlardır. Bununla beraber arpanın terakkî-yi fiyatından dolayı ziyâde para vermek de istemeyiz. Zira beygirler ile müşteriler beyninde arpa ve saman fiyatıyla araba fiyatının dahi indirilip çıkarılmasına dâir bir kontrat olmadığı gibi şâyed bir gün olup da arpa fiyatı bugünkünün on misli tenezzül ediverecek olursa o zaman araba paralarının yerinden bile kımıldamayacağında şübhemiz yoktur.

Hepsinden sarf-ı nazar, beygirlerin ucuzlukta dahi arpa ve saman yüzü gördükleri olmadığı cihetle varsın bu sefer de vermeyiversin. Zâti onlar açlığa alışkındırlar. Ama bize kalırsa bu seferki zamlı fiyattan da yine murâd hayvanlara arpa yedirmek olmayıp belki o paralar ile kendilerine Viyana'dan arpa suyu getirtip içmektir.

**

İşitildiğine göre Şirket-i Hayriye Kumpanyası dahi Üsküdar vapurlarının fiyatına zamm etmek istiyormuş!

İşte bu tuhaf! Aceb onun da sebebi de kömür fiyatının terakkîsi midir? Yoksa Üsküdar kendi kendine uzaklaşmış mıdır??? Eğer ikinci ise, Şark sağ olaydı, kolayı bulunabilirdi ama şimdi çaresizdir.

**

ALDIĞIMIZ BİR VARAKADIR

-Ne o canım? Bu meşguliyet ne?

-....

-Niçin cevap vermiyorsun? Yoksa darıldın mı?

-(Başını kaldırarak) Estağfirullah! Buyursana!

-Peki! Geleyim ama meşguliyetinin ne olduğunu söylemez misin?

-Niçin söylemiyeyim, elbet söylerim.

-Söyle bakalım.

-Efendim biraz zamandan beri şiir söylemeye merak ettim de onunla meşgulüm.

-Ya!..

-Evet efendim, hem bu yolda haylice mümârese kazandım. Şimdi öyle olur olmaz şairlere şair demiyorum.

-Aman şu inşâd ettiğin eş'ârın bir tanesini bana okumaz mısın?

-Sormak lâzım mı? Getir enseni de bak.

-A sizin şiirler enseden mi okunur?

-Hayır! Fakat taktî'de yanılmamak için elimi mutlaka birisinin ensesine vurmalyım!

-Ne a'lâ! Zâhir siz bu sanatta mûcidlik şerefini ihrâz edeceksiniz.

-(Kendi kendine) Ohhoo! Ohhoo! Koltuklarım kabarıyor. (Arkadaşına) Oldu mu ya! Haydindi. Lakırdı ile vakit kaybediyoruz. Şiirimi dinlemeyecek misin?

-Peki! Dinleyim ama... Şu taktî' keyfiyeti midemi bozuyor.

-Sen hiç merak etme (Elini ensesine vurarak) na!

Nam nam nakikos

Semizata bol soğanı

Doğra doğra manikos

Bizim evde ördecikler

Vırak vırak vakikos

-Bitti mi?

-Evet!

-Öyleyse şimdi nöbet bana geldi. Getir enseni (Elini ensesine vurarak) Al!

Şırak şırak şakikos

Hülâsayı Mecmûayı ateş ile
Yak yak yakikos
Bizim havuzda kurbağacıklar
Kuvak kuvak kakikos
-Seninki de bitti mi?
-Evet!
-Bir şey söylesem darılmaz mısın?
-Estağfirullah.
-Ben herzegûyum ama sen benden ziyâde imişsin!
**

HÛLÂSATÛLEFKÂR'IN "BİZDE MATBÛÂT" BENDİNDEN MÂBA'D

Zira bir kere insaf edelim! (Her kere etsen daha iyi olmaz mı?)..Matbûât bir gazetenin şahsiyyâta girişmesini men' ediyor. (Yoksa hayâl filân neler etmezdi!) Gazete ki (Yine mi ki? Sonra ne olmuş ki) Milletin ırsız bir vaizi olacak (Hülâsa'nın önüne bir rahle) şahsiyyâtle uğraşırsa, artık onun vaazını kim dinler? (Cemaat) Gazete ki: (Bu kaçınıcı ki?) milletin tehzîb-i ahlâkına hizmet için ihdâs olunmuş ola (Farz bu ya ola), artık ona ifsâd-ı ahlâka hizmet etmek düşer mi? (Kazâ bu ya ayağı kayıverirse tepe taklak bile gelir) En serbest yazılan gazetelerden vaktiyle mülkümüzde de bulundu. (Aceb bunlar kimdi? Bilesek de okuyup ibret alsak) Biz de gördük (Çok şey! Nasıl oldu da gördünüz?) Okuduk (Maşallah iyi himmet etmişiniz) Serâpâ garazla şahsiyyâtle memlû bulduk. (Şimdi.. şey ... şey.. hâsıl şey.) İşte biz gazetelerimizin haline nazar-ı insâfla bakmayıp da matbûât serbest olmalı diye bar bar bağırmakta hakkımız yoktur. (Alacağımız hiç).. Fakat biz de ileride nâil olacağımız müsaadeye (Hayâli okuyor musunuz?) kesb-i istihkâk etmek için şimdiden gazetecilik yolunu vazifesini öğrenmeye çalışmalıyız. (Aman Hülâsa sen öğren de sonra bize de öğretiver, sevabdır.) Siyasetten bahsedecek isek (ya etmeyecek isek) Mehazı olan mevki, âdet-i millet, ahlâk-ı ümmeti öğrenmeliyiz. (Ha! Bak şu fennin ilerlemeyişine sebep ne olduğu şimdi anlaşıldı. Çünkü şu âna kadar fenn-i mezkûr ile tevaggul edenler gerçi ümmetin ahlâkını öğrenmeye çalışıyorlar ise de milletin de âdâtını tahsîl lâzımdır sanıyorlardı. Meğer asıl kaide ümmetin ahlâkını fakat milletin yalnız bir âdetini öğrenmekmiş!!! Lâkin aceb bu âdet hangi âdettir? Ondandır da "mevki öğrenmeliyiz"den murâd ahvâl-i mevki mi olacak yoksa başka bir şey mi? Hülâsa şurasını da tafsîl ediyorsa millete Kaf Dağı kadar hizmet etmiş olur!!!) Çünkü bunlara ma'lûmât-ı tâmmе olmaksızın bir cemaatın siyasetini kâle almak abesdir. (Kaleme alınırsa zararı yok a.) (Şart-ı sâbıkla mâba'dı olacak)

**

FIKARÂT

Tiyatronun birinde sakîl bir oyun birinci def'a olarak icrâ olunuyor iken (Parter) de bulunan halk beyninde şiddetle bir gürültü çıktığı için dâire-i belediyye memuru

haykırarak “Buna sebep ne oluyor?” dedikde ahâlden nekire biraderim müellifin bulunduğu locayı göstererek “İşte budur” demiş.

**

Adamın birisi hastalanıp ölüm derecesine geldikde ahibbâsından bir zât yanına gelerek tesliyete dâir birkaç söz söyledikten sonra “Birader insan değil miyiz. Elbet bir gün olup öleceğiz” dedikde hasta “Ben de bir gün öleceğimize teessüf ediyorum ya. Eğer birkaç gün ölecek olsak, zararı yoktu” demiş.

**

BİLMECE

Söylediği, göz ile iştilir şey nedir?

Kalem.

**

Hangi ilacdır o ki kulak ile yenir?

Nasihah.

**

Oturduđu mahallin kirasını vermeyen kiracı kimdir?

Mahbus

**

Kimdir o dost ki yerini kimseye söylemez ve pek nadir gelir?

Para.

**

Semânın maskesi nedir?

Duman.

**

Silahı kemik veya kağıt parçasından ibâret olan hırsız kimdir?

Kumarbaz.

**

Nedir o ahidnâme ki cidâl-i cedîde mukaddimedir?

Sulh.

**

En çirkine güzel diyen dalkavuk kimdir?

Fotoğraf.

**

AGOB BARONYAN

Mekteb-i Sanâyi Matbaasında tab’ olunmuştur.

Karikatürün altyazısı:

Ver Allahım ver. Şu müşterilerin hepsine birer kanat ver.

SÖZLÜK

Âdât âdetler, alışkanlıklar.
Alelittifâk tesadüfen.
Beyn ara.
Cidâl-i cedîd yeni mücadele, yeni savaş.
Dâire-i belediyye belediye dairesi.
Eş'âr şiirler.
Fenn-i mezkûr anılan teknoloji, adı geçen fen.
Fıkarât fıkralar.
Herzegûy zırvalayan, saçmalayan.
Hüsn ü cemâl güzellik, yüz güzelliği.
İfsâd-ı ahlâk ahlakı bozma.
İhrâz etmek kazanmak, elde etmek.
İnşâd etmek şiir okumak.
Kehle bit.
Kesb-i istihkâk etmek hak kazanmak.
Ma'lûmât-ı tâmme tam bilgi.
Mehaz kaynak.
Memlû dolu.
Mukaddime giriş.
Mümârese yatkınlık.
Nazar-ı insâf insafı bakış.
Nekire adı lâzım değil.
Sâat-ı hareket hareket saati, kalkış saati.
Sarf-ı nazar bir yana.
Semâ gökyüzü.
Serâpâ baştanbaşa.
Şahsiyyât kişinin özel hayatına ilişkin bilgiler.
Şart-ı sâbık eski koşul.
Tacîz etmek rahatsızlık vermek.
Tahsîl öğrenme.
Taktî' aruz kurallarına göre şiir okuma.
Tehzîb-i ahlâk ahlakı güzelleştirme.
Tenezzül etmek inmek.
Terakkî-yi fiyat fiyat artışı.
Tevaggul etmek ilgilenmek, uğraşmak.
Ülfet dostluk.
Vâkıan gerçekten de.

TİYATRO

291

Birinci Sene Çarşamba 19 Rebûlevvel 1291

Numara 11

Mahall-i idâresi

Hân-ı Halil'de 31 numaralı odadır.

Abone bedeli

Dersaâdet için seneliği üç beyaz Mecidiyedir. Taşralar için posta ücreti zamm olunur.

Abone bedeli peşînen alınır.

Nüşhası kırk paradır.

İlânât bedeli

Bir defalık ilânın satırından üç kuruş alınır. Birkaç defa bastırılacak olursa ayrıca pazarlık olunur.

Posta ücreti verilmemiş evrak kabul olunmaz.

Abonesi ay başından veya on beşinden itibâr olunur.

24 Nisan 1290

Haftada iki defa neşr olunur eğlence gazetesidir.

6 Mayıs 1874

İ'TİZÂR

Gazetemizin ibtidâ-yı zuhûrundan beri matbaaca çektiğimiz müşkilât semeresi olarak sütunlarımızda bir hayli tertîb sehivleri görüldüğü misillü bundan evvel çıkan nüshamızda dahi pek çok yanlışlar kalmıştı. Bunların sebab-i hakîkîsi gazetemizin mahsûs matbaası olmadığı cihetle şimdiye kadar muhtelif matbaalarda basıldığından tashîhine lüzûmu kadar bakılamaması olmanın kârilerimizden istid'â-yı afv ve âtîfet ederiz.

COĞRAFYA

Birinci Kısım

Galata Kıt'asına Dâir Bazı Malumat

Galata'nın Ahvâl-i Mevki'yyesi

Elhâlet hâzihi Galata denilen kıt'a poyraz cihetinden Tophane, lodos cihetinden Kasım Paşa, şark tarafından Üsküdar, garb tarafından Eminönü, para cihetinden de Komisyon Hanı ile muhât bir kıt'adır ki eyyâm-ı sayfda yalnız bir ciheti su ve hengâm-ı şitâda dörtte

üçü su ve biri bataktır.

Adî ve Yanardağlar

Bu kıt'ada pek belli başlı dağ yoktur. Fakat Perşembe Pazarı nâmında âdî bir dağ vardır ki yaz ve kış üzerinden çamur eksik olmaz. Yanardağları da kahveşantarlarda şarkı söyleyen kızların ağızlarıdır.

Limanlar

Galata'da her ne öyle vâsi' ve muntazam limanlar yoksa da fakat Komisyon Hanı civarında lâekal otuz kırk araba lengerendâz olabilecek vüs'atta bir liman olup bunun boğazını da tramvay mevkiî teşkil eder.

Nehir ve Göl

O kadar çoktur ki adedini henüz coğrâfiyyûn ta'yîn edememişlerdir.

Maden ve Maden Suları

Galata'nın en ziyâde maden bulunan mahalli kahveşantarlardır. Ve bu madenler altın ve gümüş vesâire gibi zîkıymet şeylerdir. Maden suları da mastikalı gaz ve sâir başa vurucu şeylerdir.

Ilıcaları

Bu kıt'ada kış mevsiminde ılıca yok ise de yaz zamanında kesret üzere bulunur. Yani her sucu dükkânında kân köyler (?) birer ılıcadır.

Mahsûlât-ı arziyye

Boş gezenler, yankesiciler, kumarbaz zengin tâcirler, gazete satanlar ve gazete alanlar, sarraflar, kezâ ve kezâ.

Mikdâr-ı ahâlî

Henüz ta'dâd edilememiş ise de bazı delâilden anlaşılan erkeği kadından çoktur.

Lisân

Türkçe, Fransızca, Çince, Rumca, Ermenice, Japonca, Yahudice, Bulgarca, bâhusûs Nemçece.. ilââhirih.

San'at

Dolandırcılık.

Hava

Yok ise de şâyed olaydı, pek fena olacağı şübhesizdi.

Mevâki'-i meşhûre

Galata'nın en meşhur mevki'i Komisyon Hanı olup havası pek batfîy ve bu havaya alışabilen gayet nadirdir. Hem burada kullanılan lisân yukarıda saydığımız lisanların hâricinde bir lisandır ki kendilerinden başka kimse anlamaz. Bazen yani dara geldikleri vakit kendileri de anlamaz olur. İkinci mevki'i dahi tramvay hattıdır ki büyük, gayet muntazamdır. İnsan bu tarîkten kemâl-i râhatla Ortaköy'e kadar gidebilir. Fakat tramvay arabalarının altında ezilip çiğnenmemek şartıyla.

İdhâlât ve İhrâcât

Bu kıt'anın başlıca idhâlâtı altın, gümüş, tatlı su frenkleri, Nemçe kızları olduğu gibi ihrâcâtı da soygunlar, cebi boşalmış beyler, hastalar, burnu düşmüşler ve sâir bu misillü kimselerdir.

(Mâba'dı sonra)

**

BİR TÜCCARIN ZEVCESİYLE KIZI BEYNİNDE GEÇEN MUHÂVERESİDİR

T- (Eli altında dalgın dalgın gezinerek kendi kendine) Of! Ne yapacağımı ben de şaşırdım. Bugün ödenecek üç poliçe var. Kasada ise cinler top oynuyor!

Z- (Elindeki dikişi bitirerek) Ey? İşte esvabımı bitirdim. Bu yaz tebdîl-i havâyâ nereye gideceğiz bakalım.

T- Bırak Allahı seversen. Sen ne düşünüyorsun, ben ne düşünüyorum. Her yaz bir yere gitmek farz değil a! Bu sene de gitmeyiveririz ne olur!

Z- Oh canım hiç öyle şey olur mu? Hem kızına acımıyor musun? (Göstererek) Baksana çehresinde hiç renk kalmış mı?

T- Ne yapalım canım? Kalmamışsa biraz boya görüversin.

Z- Latifeyi bırak sen de! Ben sana ciddî söylüyorum. Zavallı kızcağız gerçekten hasta. Geceleri hiç uyumuyor. Korkunç korkunç rüyalar görüyor.

T- Benim de başımda ateş yanıyor. Senin ondan haberin var mı? Bugün tamam üç poliçe geldi.

Z- Ne dedin ne dedin? Üç bolise mi geldi? Seni gidi...

T- Yok canım, ödenecek poliçe. Sanki verilmesi bana havale olunmuş para senedi. Halbuki bizim kasa tıngır mıngır. Sen de durmuş hava tebdîlinden bahsediyorsun.

Z- İşte iyi ya, hazır hava tebdîline gidersen odana inmezsin, böyle havalelerden filân da halâs olursun.

-Ne diyorsun be? Sonra odayı mühürlerler.

-Tamam. Fena mı? Artık hırsız girer korkusu da olmaz. Bize, sizin alışverişe aklınız ermez dersiniz, ama şu siz hiç bir şey bilmiyorsunuz a!

T- Şimdi sahihden bir şey bildiğim yok. Poliçe keyfiyeti olanca aklımı aldı götürdü. Para birkaç gün sonra verilecek olsa, hiç olmazsa insan azıcık bir tedbir düşünürdü. Halbuki poliçe görüldüğü anda para verilecek.

Z- Canım sen de poliçeyi birkaç gün görmeyiver. O da düşünülecek bir şey mi ya? Bu sene Büyükdere'ye mi gideceğiz yoksa adaya mı? Şuna bakalım.

T- Ah şu poliçelerin otuz bir gün kadar vadesi olaydı...

Z- Bana kalırsa Adanın havası daha iyi olmalı.

T- Birinden ödünç alır verirdim.

Z- İstersen Büyükdere'ye gideriz. Ama Ada'da daha iyi eğleniriz sanırım.

T-Bizim şerîkde de münâsebitsizlik var. Böyle bir dar zamanda poliçe çekilir mi?

Z- Kadıköyü için de havası pek latiftir diyorlar. Yahud oraya gideriz. (Kızına) Ağlama

kızım sen ağlama. Elbet bir yere gideriz.

T- Eğer parayı ödeyemezsek gideceğimiz hapishanedir.

Z- Ey söyleyindi bakalım canım. Nereye karar verdin? Kendi kendine ne mırlanıp duruyorsun?

T- Ben yavaş yavaş habse karar veriyorum. İsterseniz siz de buyurun; bu sene yazlık filân yok.

Z- Ay ay ay! Aman içerime bir fenalık geliyor, başım dönüyor! Dizlerim kesiliyor! Ellerim morarıyor!

K- Aman aman aman! Benim de midem bulanıyor. Karnıma bir sancı geliyor. Hâsılı her bir tarafım ağrıyor. Eğer bu sene tebdîl-i havâ edemezsek kışa kadar hepimiz de mutlak ölürüz. Aman aman aman! Aman aman aman!

T- Canım ne oluyorsunuz be? Hele biraz sabredin. Allah kerimdir; belki bir çaresini buluruz.

Z- Aman azıcık kendime geliyorum. Eğer Büyükdere'ye gidersek, büsbütün iyileşeceğimde hiç şübhe yoktur.

K- Ada'ya gitsek, şübhesiz benim de bir şeyim kalmaz. Tabiat bu ya bana da oranın havası yarıyor.

T- Fakat şâyed gidemez...

Z- Aman aman aman! Yine fenalık geliyor. Gözlerim kararmaya başlıyor.

K- Ay ay ay! Sancım tutuyor. Vücudum...

T- Tamam! Elalem sıhhat için sayfiyeye nakleder. Bizimkiler ise sayfiyeye nakletmek için sıhhatlerini ihlâl ediyorlar.

Z- Aman midem ekşiyor.

K- Yüreğim bulanıyor.

T- Efendim sen midene biraz şeker ek de tatlılansın. Sen de yüreğine biraz şap at da durulsun. Birkaç gün de böyle kullanın da inşallah yakında bir tarafa cehennem olur gideriz. Zira anladım ki kadın kısmının lakırdı anlayacağı yok.

**

TAB'İ İLTİMÂSİYLA MAHALL-İ İDÂREMİZE VÜRÛD EDEN VARAKADIR

Kağıthane'de iki bey ile bir arabacı beyninde geçen muhâvere

-Arabacı ne duruyorsun?

-Ne yapayım efendim? Oturayım mı?

-Dolaş be herif dolaş!

-Efendim sabahtan beri dolaşıyoruz. Daha bıkmadınız mı? Hem dolaşacak yer kaldı mı?

-Herkesi görmüyor musun, hiç duran var mı?

-(Kendi kendine) Çattık... (Müşterilerine) Efendim saat on bire geldi. İsterseniz sizi

eve doğru dolaştırayım.

-Bu vakit eve gidilmez. Biz iki lira araba kirası vereceğiz. Saat birden evvel eve gidemeyiz.

-İyi ya efendim, bari azıcık hayvanlar dinlensin de sonra yine dolaşalım.

-Biz öyle şey anlamayız. Haydi haydi, şu mor arabanın arkasını bırakma.

-Ey efendim, hayvanlarda yürümeye mecal kalmadı. Hiç olmazsa biraz aşağı ininiz de o vakit belki yürüyebilirler.

-Ey sonra?

-Sonrası sabahtan beri araba içinde geziyorsunuz. Biraz da önünde yürüyüveriniz.

-Canım âlem arkadaki arabanın bizim olduğunu ne bilir, sonra “Bak şu beylere, Kağıthane’ye arabasız gelmişler” derler.

-Siz ondan yana hiç merak etmeyiniz. Ben “Araba beylerindir” diye tellal çağırırım.

-Öyle şey olmaz.

-İyi ama ben hayvanlara beş bin kuruş verdim. Sizin hatırınız için sakat edemem.

-Demek beygirlerin hatırını bizden ziyâde sayıyorsun; öyleyse adiyö.

-O ne demek? Bizim paraları verin.

-(İkisi de ceplerini karıştırıp birer beyaz mecidiye çıkarırlar) Al işte, sana iki beyaz mecidiye.

-Canım iki liraya pazarlık etmedik mi? Şimdi eziyette mana ne?

-Bizde ziyâde para yok. İster al ister alma.

-Canım hiç sizin gibi beylerde topu iki mecidiye mi olur?

-Biz bugün dar pantolon giydik. Cebimiz ziyâde almaz da onun için...

İmza

M. S.

**

AHLAK RİSÂLESİNDEN MÂBA’D

7.Eğer alafranga isen tırnaklarını altı aydan evvel kesme. Âdâba muhâlif harekette bulunmuş olursun.

8.Üsküdar omnibüsüyle utanacak bir yere gidersen, ilk evvel hamama girip sonra gideceğin mahalle git. Çünkü adama mısır buğdayı değirmeninden geliyor derler.

9.Eğer yolun düşüp bir berber dükkânının önünden geçecek olursan mutlak sırtında yağmurluk bulundur. Allah kazasından esirgesin.

10.Bugünlerde bir misafirlikte bulunursan, yarım dilimden ziyâde ekmek yeme. Ortalık pek kedad, sonra insana obur derler.

11.Alafranga bir lokantada yemek ısmarladığın vakit ta’cîl etme. Yat rahatına bak. İstersen öbür güne kadar uyu. Fakat yemeği mutlak o gün yemek arzusunda bulunursan, bir gün evvel ısmarla.

12.Yenicami'de tıraş olursan, yüzünü bir hafta kimselere gösterme.

**

FIKARÂT

Efendinin biri hanesinde bulunan misafirleriyle tavla oynamakta iken nasılsa tarafeynden bir mızıkçılık çıkararak münâza'aya başlanılır. Odada bulunan dalkavuklar sükût ederler. Bu aralıkta içeriye bir diğer misafir girerek hane sahibi ona hitaben “Gel şu davamızı fasl et” dedikde, mezkûr misafir “Efendim, hakkınız yoktur. Çünkü işin azıcık su götürür yeri olaydı (dalkavukları göstererek) efendiler çoktan sizi haklı çıkarmışlardı” demiş.

**

Oburun birinin za'f-ı basarı olduğundan bir gün büyük bir ziyâfette bulunup sofradan kalktığında uşağına “Nasıl, yemeklerin hepsinden de yedim mi?” demiş.

**

Madamın birinin kocası vefat ettikde evinde bulunan besleme madamdan ziyâde izhâr-ı ye's ve keder eder olduğundan bir gün evlerine ahbâblarından biri gelip beslemenin şu halini gördükde madama “Ne sadık beslemeniz varmış efendim” demekle, besleme madamdan evvel “Ah efendim! Sanki madamla beraber ben de dul kaldım!” demiş.

**

Efendinin biri bir misafirlîğe gidip evine beygirle avdet ederken bir tehlikeli köprüden geçmesi lâzım geleceğinden köprüye gelmezden uşağına “şâyed sarhoşluk ile beygirin üzerinde uykuya varıverirsem, köprüye gelince beni uyandır” diye tenbîh eder. Uşak da efendi gibi sarhoş olduğundan, o da uyuyup köprüyü geçerler. Yolda efendi uyanıp köprüyü geçtiğini anlayınca uşağına “Ulan eğer köprüden geçerken düşüp boğulaydım, senin kafanı kırardım!” demesi üzerine uşak “Ben de hesabı kesip gelirdim” demiş.

**

(GÖRDÜNÜZ MÜ BİR KERE!!!)

Meğer bizim madmazel Şafak kapalı bir kutu imiş de kimsenin haberi yok. Külhanı şimdiye kadar kendisini saklıyormuş. Bu sefer marifet kutusunun kapağını açmış. Kârilerine müjdelers olsun. Hele içinde ne yok ne yok!!! Sanki mübarek bir hayvanhâne. Kedi, fare, parak (?), kobay hepsi içinde mevcûd. Adam okurken kendisini dağda sanıp hemen eline tüfeği alarak ava çıkacağı geliyor Letâife dâir parlak parlak bendler yazıyor. Fakat üzerlerine gülünecek şey olduğunu yazdığı unuttuğundan ve halkımız da cahil bulunduğundan işi anlayamayıp bilakis ağlıyorlar. Hele bu seferki nüshasında bir medhiye derc etmiş ki okuyanlar letafetine hayran kalıyorlar. Çünkü şimdiye kadar hiç böyle bir şiir görülmemiş!!! Hem bu medhiye hâricden gelmiş!!! Yani muharrir tarafından muharrire gönderilmiş ve hey'et-i tahririyye de tab' ettirmiş. Hâsılı Şafak tarîk-i terakkîde tabanı kaldırmış, ilerliyor, koşuyor. Allah selâmet versin, ayağını taştan

esirgesin!

Fakat ahâlimiz böyle maarife müteallik şeylere rağbet etmediklerinden gazetesini okuyup kendisini teşvikde kusur ediyorlar. Lâkin biraz kabahat kendisinde oldu. Çünkü şimdiye kadar duracağına bundan yüz sene evvel çıkmalıydı. O vakit herkesin kapış kapış kapacağında hiç şübhe yoktu. Daha doğrusu aranılırsa, asıl kabahat zamandadır. Bunun için aktrisimiz madmazel Şafak'a şu nasihati veririz.

Bu zamanda ey Şafak yazdıklarına gülünmüyor. Tarz-ı tahrîri veya tarihini tebdîl etmeli.

**

BİR UŞAK İLE BİR ALACAKLI BEYNİNDE MUHÂVERE

Alacaklı- Efendi burada mı?

Uşak- Hayır.

Alacaklı- Canım bugün saat altıda mutlak benimle görüşüp borcunu vereceğine söz vermişti. Nasıl olur da burada bulunmaz! Bari sana bir şey bırakmadı mı?

Uşak- Efendim, bir mâni'i zuhûr edip kendisi sokağa çıktığından kart dö vizitini bıraktı. Buyurunuz.

**

BİLMECE

Ekserî muhatabını memnun etmeyen ve bazı kere de tehlikeyi mûcib olan söz nedir?
Hakikat.

**

Gazeteleri ihtiyârıyla ta'tîl eden hâkim kimdir?
Kesadlık.

**

Hangi tüfektir o ki bir çekişte iki patlar?
Cinas

**

Nedir o posta ki gelip çantasını on iki ayda boşaltır?
Sâl-i cedîd

**

İnsana varını yoğunu terk ettiren nedir?
Nevmîdî.

**

Hangi bankadır o ki dâim âhirete telgraf çeker?
Mezar.

**

AGOB BARONYAN

Mekteb-i Sanâyi matbaasında tab' olunmuştur.

SÖZLÜK

Ahvâl-i mevki' iyye yerel durum.
Batîy ağır.
Bend makale.
Bilakis aksine.
Cihet yön, taraf.
Coğrâfiyyûn coğrafyacılar.
Delâil kanıtlar.
Derc etmek yer vermek, almak.
Elhâlethâzihi bugün, şu anda.
Eyyâm-ı sayf yaz günleri.
Fasl etmek çözümlmek, çözüme kavuşturmak.
Halâs olmak kurtulmak.
Hayvanhâne hayvanat bahçesi.
Hengâm-ı şitâ kışın.
Hey'et-i tahrîriyye yazı kurulu.
İ'tizâr özür dileme.
İbtidâ-yı zuhûr ortaya çıkışın başlangıcı.
İhlâl etmek bozmak.
İhtiyârıyla kendi isteğiyle.
İlââhirih vesâire.
İltimâs dilek.
İstid'â-yı afv ve âtifet af ve şefkat dileği.
İzhâr-ı ye's ve keder etmek umutsuzluğunu ve üzüntüsünü belli etmek.
Kâri okuyucu.
Kemâl-i râhatla rahatlıkla.
Kesret üzere bolca.
Kezâ ve kezâ ve devamı, ve yine ve yine.
Lâekal en azından, hiç olmazsa.
Lengerendâz olmak demir atmak.
Letâif latifeler, şakalar.
Mâba'd devam, arkası.
Mahsûlât-ı arziyye toprak ürünleri.
Mahsûs özel.
Medhiye övgü.
Mevâki'-i meşhûre tanınmış yerler.
Mikdâr-ı ahâlî nüfus.
Misillü gibi.
Muhâlif aykırı.
Muhât çevrili.
Muhâvere konuşma.
Münâza'a ağız kavgası.
Müşkilât güçlükler.
Müteallik ilişkin.

Nakletmek taşınmak.
Nevmîdî umutsuzluk.
Olmağın olduğundan.
Sahihden gerçekten.
Sâl-i cedîd yeni yıl.
Sayfiye yazlık.
Sebeb-i hakîkî gerçek sebep.
Sehiv hata, yanılğı, yanlış.
Şerîk ortak.
Ta'cîl etmek acele davranmak.
Ta'dâd edilmek sayılmak.
Ta'tîl etmek kapatmak.
Ta'yîn etmek belirlemek.
Tab' basılma, basım.
Tab' ettirmek bastırmak.
Tarafeyn iki taraf.
Tarîk yol.
Tarîk-i terakkî ilerleme yolu.
Tebdîl etmek deęiřtirmek.
Tebdîl-i havâ hava deęiřimi.
Tertîb dizgi.
Varaka kağıt, belge.
Vâsi' geniş.
Vürûd etmek gelmek.
Vüs'at geniřlik, kapasite.
Za'f-ı basar göz zayıflığı.
Zîkıymet deęerli.

TİYATRO

291

Birinci Sene Cumartesi 2 Rebûlevvel 1291

Numara 12

Mahall-i idâresi

Çenberlitaş'da Emin Bey Hanında 6 numaralı mağazadadır.

Abone bedeli

Dersaâdet için seneliği üç beyaz Mecidiyedir. Taşralar için posta ücreti zamm olunur.

Abone bedeli peşînen alınır.

Nüşhası kırk paradır.

İlânât bedeli

Bir defalık ilânın satırından üç kuruş alınır. Birkaç defa bastırılacak olursa ayrıca pazarlık olunur.

Posta ücreti verilmemiş evrak kabul olunmaz.

Abonesi ay başından veya on beşinden itibâr olunur.

27 Nisan 1290

Haftada iki defa neşr olunur eğlence gazetesidir.

9 Mayıs 1874

İLÂN-I MAHSÛS

Gazetemizin mahall-i idâre ve matbaası Çenberlitaş'da vâki Emin Bey Hanına nakl olunmuştur.

**

MÛSTAİD UŞAK

Komedyâ Üç Perde

Eşhâs

Muhsin Efendi Yaşlıca bir bekar

Hasan Ağa Söz anlar uşağı

Eleniko Bir dikişçi kızı

Zakar Ekmekçi

Todori Bakkal

BİRİNCİ PERDE

Muhsin Efendi'nin evi

BİRİNCİ MECLİS

Muhsin Efendi (Yalnız) (Saatine bakarak) Ey vakit geldi! Elenikom şimdi neredeyse gelir. Aman yarabbi, ne kadar seviniyorum!... Lâkin sakın sözünde halef etmesin?... Hayır hayır. Etmez... Hemen Allah bir muzırdan esirgesin. Dur. Şu uşağı çağırayım da "Beni soran olursa, yoktur, de" diyeyim. Hem Elenikom gelince kapının halkasına üç kere vuracağını öğreterek bu işareti iştirir iştirmez derhal kapıya koşup açmasını ve kemâl-i riâyetle odaya çıkarmasını tenbîh edeyim. (Çağırarak) Hasan! Hasan!

Hasan- (Dışarıdan) Geliyorum efendim, geliyorum.

İKİNCİ MECLİS

Muhsin Efendi, Hasan Ağa

Hasan Ağa- Geldim efendim. Ne emredeceksiniz?

Muhsin Efendi- Vereceğim talimatı iyi dinle. İlk evvel beni soran olursa, yoktur diyeceksin. Sâniyen, şimdi Eleniko gelip kapıyı üç defa çalacaktır. Onu derhal odaya alıp

bana haber vereceksin. Anladın mı? Sakın yanlış bir şey yapma!

Hasan Ağa- Hayır efendim. Sizi kim sorarsa yok derim. Kapıyı üç defa çalanı alıp odaya çıkarırım.

Muhsin Efendi- Ha! İşte böyle. Göreyim seni. Kulağın kapıda olsun.

Hasan Ağa- Pekiyi efendim. (Perde iner)

İKİNCİ PERDE

Evin kapısının önündeki sokak

BİRİNCİ MECLİS

Ekmekçi Zakar (Yalnız)

Zakar- (Sokakta gezinerek) Muhsin Efendi ile de başımız belâya uğradı. Bir senedir ekmek veriyoruz, elinden beş para alabildiğimiz yok. Böyle kedad bir vakitte o kadar da borç bırakılır mı ya! Adama tüccar, parasız bir çuval un bile vermiyor. Bak belâya ki bizim müşteriler de para vermiyor. Hele Muhsin Efendi'ye bugün giderim, yarın gel derler. Yarın giderim, efendi yok, derler. Öbür gün giderim, efendi var ama, para yok, derler. İki gün sonra giderim, para var ama efendi yok, derler. Hâsılı para ile efendi, efendi ile evde bulunma bir türlü bir yere gelmez vesselâm... Lâkin her neyse bugün cevabı dinlemeli. Hele şu kapıyı çalalım bakalım. (Kapının halkasını üç defa vurur.)

Hasan- (İçeriden) Buyurun efendim, buyurun. (Kapıyı açar)

İKİNCİ MECLİS

Zakar, Hasan Ağa (Kapının eşiğinde)

Zakar- (Kendi kendine) Bu ne? Eski muamele değişmiş! (Uşağa) Efendi burada mı?

Hasan Ağa- Kapıyı kaç defa çaldınız?

Zakar- (Kendi kendine) Lâkin bu ne riâyet? Aceb kapıyı kaç defa çaldığımı ne yapacak? (Uşağa) Üç kere.

Hasan Ağa- Öyleyse burada.

Zakar- Çok şey! Üç kere çalmakla efendinin burada olması lâzım geliyorsa, her gelişte evde bulmalıydım.

Hasan Ağa- Buyurun efendim, buyurun. (Eleniko zannıyla ekmekçi Zakar'ın koluna girer. Zakar şaşır kalır. Hasan kemâl-i riâyetle içeriye alır) (Perde iner)

ÜÇÜNCÜ PERDE

Muhsin Efendi'nin odası.

BİRİNCİ MECLİS

Zakar, Hasan Ağa

Zakar- (Kendi kendine) Ben bu riâyetten bir şey anlayamıyorum. Bunda bir oyun var ama bakalım nedir? Eğer murâd beni savmak filân ise nâfile yoruluyorlar.

Hasan Ağa- (Kapıdan hareme) Efendim Eleniko geldi. Odaya aldım. Sizi bekliyor.

Muhsin Efendi- Kapıyı kaç defa vurdu? Sakın bir yanlışlık olmasın?

Hasan Ağa- Hayır ey efendim. Ben o kadar ahmak değilim a! Üç defa çaldı, işittim.

Muhsin Efendi- (Eleniko zannıyla hâricden Zakar'a hitaben) Aman elmasım sizi beklettim, ama afedersiniz. İşte geliyorum.

Zakar- (Kendi kendine) Yarabbi sen bilirsin! Benim kulağıma mı öyle geliyor yoksa bunlar efendi uşak çıldırmışlar mı?

İKİNCİ MECLİS

Muhsin Efendi, Zakar

Muhsin Efendi- (Odadan içeriye girerek) Vay efendim Ele.. (Zakar'ı görerek) Ne!!!... Ben... şey... bugün... evde değilim.

Zakar- Ben öyle şey dinlemem. Bugüne mutlak hesabı kesmeliyiz.

Muhsin Efendi- Yarına bıraksak olmaz mı?

Zakar- Bilmem. Bugün ben para almadıkça gitmem.

Muhsin Efendi- (Kendi kendine) Şimdi bu belâyı nasıl defetmeli?

Zakar- Ne dediniz?

Muhsin Efendi- Sanki yarın...

Zakar- Hayır ey efendim. Bana bugün para lâzım.

Muhsin Efendi- (Kendi kendine) Olmayacak, birkaç altın verip defetmeli. (Vererek) Şimdilik şu kadarıyla iktifâ et. Sonra kalanını da tesviye ederiz.

Zakar- Pekiyi, Allahısmarladık. (Çıkar).

Muhsin Efendi- Selâmetle. (Gizli) gelmemeydin. (Uşağı çağırarak) Hasan! Hasan! (Girer)

ÜÇÜNCÜ MECLİS

Muhsin Efendi, Hasan Ağa

Muhsin Efendi- Ulan bu Eleniko mu?

Hasan Ağa- Elbet efendim. Kapıyı üç defa çaldığı için Eleniko'dur.

Muhsin Efendi- Hay ahmak hay!

(Bu aralıkta yine kapı üç defa çalınır.) Hah! Galiba Eleniko şimdi geldi. Koş bak. Sakın ine bir ters halt etme.

Hasan Ağa- Hayır efendim, hayır. (Koşarak kapıya gider.)

Muhsin Efendi- Hiç de böyle serser uşak görmedim. Kapıyı üç defa çaldı diye koca ekmekçi Zakar'ı madmazel Eleniko etti.

DÖRDÜNCÜ MECLİS

Muhsin Efendi, Hasan Ağa, Eleniko

Hasan Ağa- İşte efendim Eleniko geldi.

Muhsin Efendi- Buyursun. (Hasan Eleniko ile içeriye girip sonra çıkar.)

Eleniko- Afedersiniz efendim. Gözünüzü biraz yolda bıraktım. Fakat elimde işim vardı da onun için.

Muhsin Efendi- Zararı yok sevgilim. Vâkıa bir hayli intizâr çektim. Ama mademki

geldiniz, onların hepsini unuttum. Ah! Sizi ne kadar sevdiğimi bilmezsiniz.

Eleniko- Aman efendim...

Hasan Ağa- (Dışarıdan) Efendim Eleniko geliyor.

BEŞİNCİ MECLİS

Muhsin Efendi, Hasan Ağa, (Sonra) Todori

Hasan Ağa- (Koşarak içeriye girip) Efendim Eleniko geldi.

Muhsin Efendi- Ulan ne söylüyorsun? Eleniko burada ya. Yine hangi sakallıyı Eleniko diye getiriyorsun?

Hasan Ağa- Ne bileyim ben efendim. Kapıyı üç defa çaldı. Elbet Eleniko'dur. İşte efendim. (Bakkal Todori içeriye girer.)

Todori- Akşamlar hayır olsun efendim. (Kendi kendine) Vay bizim komşunun kızı burada!

Eleniko- (Kendi kendine) Ey bu herif nereden geldi? Bir bahane ile savuşmalı ki pederime bir şey demesin.

Todori- Efendim ortalığın hali malum. Bugün şu hesapları temizleyelim.

Muhsin Efendi- Kuzum Todori, bugün vaktim yok, sabah gel de mutlak bir çaresine bakarız.

Todori- Efendim yok! Ben bugün para almadan gidemem.

Muhsin Efendi- Canım...

Eleniko- (Kendi kendine) Olmayacak gitmeli. (Efendiye) Efendim dikişlerinizi getirdim. Artık başka bir emriniz yoktur değil mi? Allaha ısmarladık.

Muhsin Efendi- Canım... (Eleniko Todori'den ihtirâz ettiğini işaret etmekle) Pekiyi. Safa geldiniz. Bir diyeceğim yoktur. (Eleniko çıkar.) (Efendi Todori'ye) Ey! Sen bugün para almayınca gitmezsin öyle mi? Pekala! Var şimdi oturabildiğin kadar otur. Gel Hasan Ağa, çabuk kahve getir. (Kendi kendine) Böyle uşağın Allah cezasını versin! (Diyerek odasına çekilir. Perde iner.)

**

HAVÂDİSÂT-I DÂHİLİYYE

Hasköy vapurlarının hareketlerindeki betâet makinelerinin fenalığından neş'et etmekte olduğu bu kere keşf ve tahkik olunmuş olmanın sür'at-ı matlûbenin husûli için mezkûr makinelerin ihrâcıyla fîmâba'd vapurların makinesiz işletilmesine karar verilmiştir.

**

Geçen gün Arnavutköyü vapurlarından biri kömürü çok yaktığından makinenin şiddeti ziyâdeleşip yanaşırken iskelenin üzerine kadar çıkmış ve ma'âzallah eğer sokaklar dar olmasaymış, köyün içine kadar girecekti. Bundan anlaşılıyor ki bazı vapurların iskeleye güç ile yanaşabilmelerinin sebebi kömürü az yakmaları imiş.

**

İstanbul sokaklarının tenvîri hizmetinin kemâfissâbık kamer uhdesinde ibkâsına karar verildiği mesmûâtandır.

**

DÜNYANIN SONU YAKLAŞTIĞINI BİLDİRİR ALAMETLERDEN MÂBA'D

9.Menâfi'-i zâtiyyesinden ziyâde ahâlinin rahatını düşünecek ve hiç olmazsa bir mahlûkun canını yakmayacak bir şirketin zuhûr etmesi.

10.Sâillerin akşam yiyeceğini çıkardıktan sonra bir tarafa çekilip kanaat etmeleri.

11.Yeni moda hanımların kısa günlerde on kere aynaya bakmakla iktifâ etmeleri.

12.Bakkal esnafından eksik vermez bir veya iki dükkâncı görülmesi.

13.Sürücülerin hayvanlarına bindirdikleri müşterileri pazarlıkta tayin olunan mahalle kadar kavgasızca götürmeleri.

14.Fotoğrafında kusur görmez bir madmazelin dünyaya gelmesi.

15.En ufak bir dava sahibinin bile hitâm-ı dava müyesser oldukda avukatlığı tamamiyle tahsil edememesi.

16.Bir fistan modasının bir haftadan ziyâde sürmesi.

17.Bir saat sükût edebilir bir kadın bulunduğu işitilmesi.

18.Tiyatromuzun rahat bir matbaa bulup orada kararlaşabilmesi.

**

COĞRAFYA

İkinci Kısım.

Kasım Paşa Kıtasına Dâir Bazı Malumat

Kasım Paşa'nın Ahvâl-i Mevkiiyesi

Bu kıta poyraz cihetinden Galata, lodos cihetinden Hasköy, şark cihetinden Beyoğlu, garb tarafından Fener, hava tarafından sıklet ile muhâttır.

Nehir ve Göl

İşbu kıtada gayet meşhur ve büyük bir nehir olup Beyoğlu dağlarından nebeân ederek memleketi iki kısma taksim ve bütün kıtayı irvâ ettikten sonra Tersane kurbunda denize dökülür.

Şu münâsebetle ora denizi üzerinde bulunan tarlalarda yetiştirilen mahsûlât fevkalâde bereketli olur.

Bu nehirden teşekkül etmiş bazı ufak ve tefek göller dahi mevcûd ise de asıllarına nisbetle pek çok şöhret kazanamamışlardır.

Maden

Kasım Paşa kıtasının şu cihetten Galata kadar bahtiyar olmadığı ekser-i coğrâfiyyûn tarafından tasdik edilmiştir.

Mahsûlât-ı arziyye

Güzel koku, hastalık, nehir fareleri ve sâir bu misillü şeylerdir.

Mikdâr-ı ahâli

Galata kıtası gibi henüz ta'dâd edilememiş ise de bunun kadını erkeğinden ziyâde olduğu bilmüşâhede sâbit ve muktezâ-yı arz ve hava kadınların lisanlarında erkeklerden ziyâde kuvvet olduğu meşhurdur.

Lisan

Pek temiz değildir.

Hava

Vehâmeti müsellemler ve hastalık hâsıl etmekte her mahallin havasına fâik ve müreccahdır.

Mevâki'-i meşhûre

Bir takım dar ve inişli çıkışlı sokaklardan ibâettir ki bunlarda yekdiğerinin kar-şısına müsâdif iki evin penceresinde bulunan iki adam birbiriyle el ele konuşabilirler.

İdhalat ve İhracat

Bu kıtanın başlıca idhâlâtı Lazistan metâi olduğu gibi ihrâcât da külliyyet üzere müzahrafâttır.

**

TELGRAF HAVADİSLERİ

Viyana 1 Mayıs

Bu defa nüzûl eden bârân üzerine kondular iki karış üç parmak kadar yükseldi. Bugün borsa açıldıkda pek sıcak idi. Akşama kadar pencereler açık bırakıldı.

Tramvay beygirleri karnı, 2 Nisan

Bugün açlık buraya vâsıl oldu. Bağırsaklar tarafından bir hayli ihtilâl olunmuş ise de kuvve-i kâhiresiyle cebren kendisini kabul ettirdi. Arpa ve samanla olacak mülâkâtımız gelecek seneye kaldı.

Madrid, 2 Mayıs

Karlistler fevkalâde kahramanlıklar ediyorlar. Geçen gün işittikleri bir top sesi üzerine kaçan kaçana oldular.

Ademden, 4 Mayıs

Şark bugün buradan hareket etti. Mecmûa-i maârif'e dâir hiçbir söz yoktur.

Berlin, 3 Mayıs

Kont Darnim buraya vasıl oldu. Prens Bismark ile beynlerinde ittifâk-ı hareket eyledi.

Üsküdar, 5 Mayıs

Bugün omnibüsler Bağlarbaşı'ndan Çamlıca'ya kadar işlediler. Bu sebeble Şirket-i Hayriyye dahi iskelesini Bağlarbaşı'na çıkaracakmış.

Paris, 2 Mayıs

Millet Meclisi açıldıkda Mösyö Döbrugli Mareşal Makahun'a yedi sene ölmemesini ve şâyed ölecek olursa, bir sene evvel haber vermesini teklif edecektir. Eğer Mareşal bu teklifi kabul etmeyecek olursa şimdiden kendisine bir halef aramaya mecbur olacaktır.

Atina, 3 Mayıs, saat 2

Hey'et-i vükelâ istifa edip yeni kabineto teşekkül etti.

Kezâ, saat 6

Yeni kabineto dahi istifalarını verdi.

Keza saat 8

Hey'et-i cedîde intihâb olundu.

Keza saat 10

Onlar dahi istifa etmekle bir başka kabineto teşekkül etti.

Keza saat 12

Akşam olduğu cihetle bir tebeddülât olmadı. Fakat hey'et-i cedîdenin yarın sabah istifa verecekleri mervîdir.

**

ALDIĞIMIZ VARAKADIR

Geçen gece âlem-i menâmda kendimi birden bire gayetle mükellef bir dâirede buldum.

Orta yerde Terakkî gazetesinin murabba'nişin-i izz ü vekâr bulunduğunu ve sâir İstanbul gazetelerinin de alâmerâtibihim oturduğunu görerek bu dâirenin gazetelere mahsus bir mahal bulunduğunu hükmettim. Ben bunların buraya tecemmü' ettiklerine bir mana veremediğimden bir köşeye çekilip düşünmekte iken bir de reis yani Terakkî meşverete başlanılacağını bildirmek için düdüğü çaldı.

Reisin hülâsa-yı ifâdesi şimdiye kadar her vakit ahvâl-i dünyadan bahs olunduğu gibi bundan sonra âhiretten de bahsedileceğini beyan ve içlerinden birinin muhbirlik sıfatıyla âhirete i'zâmı lâzım geldiğinden kimi yollamak münâsib olacağını suâlden ibâretti.

Bu ifadeyi müteâkib meclisde bir gürültüdür koptu. Bir takımı "Hayâl"i göndermek istedi. Bazıları "Hayır! Kuvve-i bâsırasının zayıflığı bu işe müsâade etmez. Her işi tahkîk ve tedkîk edemez de – âdet-i müttahidesi üzere- baş ağrısı verecek bir takım münâsebetsiz şeyleri haber vermeye kalkışır" diyerek muhalefette bulundular.

Bu aralık "Hayâl" güzelliğini takınıp etrafı bir nazardan geçirdikten sonra –malum olan etvârıyla- "Basiret gitmeli" re'yini verdikde hey'et (hep bir ağızdan) "Basiret'in buradan eksilmesi mümkünsüzdür. Şafak gazetesi gitsin" dediler. "Zulmet-i dâimîde kalınır" efkârı bu ihtârı da reddettirdi.

Hâsılı herkes efkârını serdedip hiçbiri de kabul olunmadı. Vaktâ ki söz söylemek sırası Pîrûznâme'ye geldi. Dehân-ı hikmetfeşânını açarak "İçimizden âhirete gidecek mebusun telgraf kâidesince her maddeyi muhtasaran yazması lâzımdır ki bunu da Hülâsatülefikâr'dan gayrı becerecek yoktur" demekle re'yi bütün a'zâlar tarafından alkışlanıp Hülâsa'nın muhbir sıfatıyla bir iki güne değin âhirete gitmesine karar verildiğini müteâkib meclisde kopan arbededen uyandım.

Görmüş olduğum şu rüyayı bir vechile tabir edemediğimden hali size nakl ile tabirini de sizden beklemeye karar verdim.

M..R

(Bu rüyayı tabir etmek için bir istihâreye lüzum gördüğümüzden ba'delistihâre tabirini söyleriz.)

**

İLAN

Mecmûa-i maârif'in diyâr-ı dâimîye vâki olan seyahatinden dolayı eski püskü edevât-ı tahrîriyyesini vârisi Hülâsatülefikâr tarafından meydân-ı müzâyedeye vaz' olunacağından tâlib olanların gelecek kânûn-i sâni-i efrencînin kırk beşinci Salı ertesi günü saat yarım buçukta Okmeydanı'nda vâki mevki-i mahsûsu teşrif buyurmaları ilân olunur.

L. N. Ha

**

Agob Baronyan

**

İzzet Efendi'nin matbaasında basılmıştır.

Resim alt yazısı

Alafranga madmazeller ile gezmek isteyenler bundan sonra cambazlık da öğrenmeye mecbur olacaklar!!!

SÖZLÜK

Âdet-i müttahide ortak alışkanlık.
Ahvâl-i dünyâ dünyanın halleri.
Alâmerâtibihim rütbelerine göre, derecelerine göre.
Âlem-i menâm uyku âlemi, rüya.
Ba'delistihâre istihareye yattıktan sonra.
Bârân yağmur.
Betâet ağırlık, yavaşlık.
Bilmüşâhede görülerek.
Bir vechile herhangi bir şekilde.
Cebren zorla.
Dehân-ı hikmetfeşân bilgece sözler eden ağız.
Diyâr-ı dâimî âhiret.
Edevât-ı tahrîriyye yazı gereçleri.
Ekser-i coğrâfiyyûn coğrafyacılardan çoğu.
Etvâr tavırlar.
Fâik üstün.
Fîmâba'd bundan böyle.
Halef etmek yerine getirmemek.
Hâric dış, dışarı, dışarısı.
Havâdisât-ı dâhiliyye iç olaylar.
Hey'et-i cedîde yeni kurul.
Hey'et-i vükelâ bakanlar kurulu.
Hitâm-ı dava dava bitimi, davanın sona ermesi.
Husûl sağlanma, gerçekleşme.
Hülâsa-yı ifâde anlatılanların özü.

İ'lân-ı mahsûs özel ilan.
İ'zâm gönderme; gönderilme.
İbkâ bırakma; bırakılma.
İdhâlât ithalat.
İhtirâz etmek çekinmek.
İktifâ etmek yetinmek.
İntihâb olunmak seçilmek.
İntizâr çekmek beklemek.
İrvâ etmek sulamak.
İttifâk-ı hareket eylemek hareket birliği etmek.
Kamer ay.
Kânûn-i sâni-i efrencî Ocak.
Kemâfissâbık eskiden olduğu gibi.
Kemâl-i riâyetle saygıyla.
Kurb yakın, yakınlar.
Kuvve-i bâsıra görme gücü.
Kuvve-i kâhire ezici güç.
Külliyet üzere genellikle.
Ma'âzallâh Allah esirgesin.
Menâfi'-i zâtiyye kişisel çıkarlar.
Mervî rivayet edilen.
Mesmûât duyulanlar, işitilenler.
Mevki'-i mahsûs özel yer.
Meydân-ı müzâyedeye vaz' olunmak açık artırmaya çıkarılmak.
Muhtasaran kısaca, özetle.
Muktezâ gerektiren; gereken.
Murabba'nişîn-i izz ü vekâr ağırbaşlılıkla bağdaş kurup oturan.
Müreccah tercih edilir.
Müsâdif rastlayan.
Müsellem kuşku götürmez.
Müstaid yetenekli, istidatlı.
Müteâkib ardından.
Müzahrafât saçma sapan şeyler, ıvır zıvır.
Nebeân etmek doğmak.
Neş'et etmek ileri gelmek, kaynaklanmak.
Nüzûl etmek yağmak, inmek.
Sâil dilenci.
Sâniyen ikincisi, ikinci olarak.
Serdetmek dile getirmek.
Sıklet ağırlık.
Sükût etmek susmak.
Sür'at-i matlûbe istenilen hız.
Tebeddülât değişiklik.
Tecemmü' etmek toplanmak, bir araya gelmek.
Tenvîr aydınlatma; aydınlatılma.
Tesviye etmek hesap kapatmak.
Uhdesinde sorumluluğunda.
Vehâmet vahimlik.
Zulmet-i dâimî sürekli karanlık.

TİYATRO

291

Birinci Sene Cumartesi 26 Rebûlevvel 1291

Numara 13

Mahall-i idâresi

Çenberlitaş'da Emin Bey Hanında 6 numaralı mağazadadır.

Abone bedeli

Dersaâdet için seneliği üç beyaz Mecidiyedir. Taşralar için posta ücreti zamm olunur.

Abone bedeli peşînen alınır.

Nüshası kırk paradır.

İlânât bedeli

Bir defalık ilânın satırından üç kuruş alınır. Birkaç defa bastırılacak olursa ayrıca pazarlık olunur.

Posta ücreti verilmemiş evrak kabul olunmaz.

Abonesi ay başından veya on beşinden itibâr olunur.

1 Mayıs 1290

Haftada iki defa neşr olunur eğlence gazetesidir.

13 Mayıs 1874

HAVÂDİSÂT-I DÂHİLİYYE

Bazı sokaklarda sebab-i ma'lûmdan nâşî hâsıl olan taaffün sıhhat-ı umûmiyyeyi ihlâl etmesin için bu misillü sokak ağızlarına birer kordon çekilmesi ve eğer bu mümkün olamazsa önünden geçenlerin bellerine kordon bağlaması bazı doktorlar tarafından bu kere meclis-i tıbbiyyeye bâmazbata iş'âr olunmuştur.

**

Ada vapurlarından birinde geçen gün gitmekte iken Kız Kulesi açığında kömürü bitip kaldığından müşterileri boşaltmak için Kumpanya tarafından oraya bir iskele yapılacağı işitilmiştir.

**

Geçen gün bilcümle süferâ-yı düvel-i ecnebiyye ve sefir-i İran devletlü Muhsin Han hazretleri Bâb-ı zabtiyye'ye azîmetle müşârunileyh hazretleriyle mülâkât ve icrâ-yı resm-i tebrîk eylemişlerdir.

Şark

İran ile Han lafızlarında seci göstermek için Muhsin Han hazretlerinin süferâ-yı düvel-i ecnebiyyede dâhil olmaları lâzım geliyormuş!!

**

Bahâr-ı Dâniş tercümesinin zuhûruyla âlem-i matbûâta verdiği ziyâ bazı yarasaların gözlerini kamaştırmakla minelkadîm âfitâba olan husûmet ve garazlarını bu kere dahi ibrâz eylemişlerdir.

**

BİR ZÂT TARAFINDAN ALDIĞIMIZ VARAKADIR

-Ender oturmayıp alelacele yaptığın?

-Ne olacak, balondur efendim.

-Aman efendim, bu nasıl lakırdı? Hiç kağıttan balon yapılır mı? Ben görmeyeli sana başka bir hal olmuş gibi anlıyorum. Biraz aklını başına devşir; kendine gel.

-Evet efendim, hakkınız var. Vâkıa kağıttan balon yapılamaz. Bu benim balon yaptığım kağıt öyle âdi kağıt değildir. Bir kere nazar buyurun.

-Ver bakayım. Ay! Bu bizim ihtiyar rûzname!

-Hah, gördün mü matı? Bu senin bildiğin kağıt gibi mi? Tamam bir arşın kalınlığındadır. İnanmazsan eski rûznameden birinin yanına koy da öyle bak.

-Vâkıa hakkın var. Pek kalın bir kağıttır. Bundan balon yapılmak mümkündür. Lâkin efendim, sormak ayıp değil a, bu sanatı kimden öğrendin?

-Kimden mi?.. İhtiyaçtan öğrendim. İhtiyaçtan.

-Bu ne demek, anlayamadım.

-Allahı seversen, sabahleyin şaka etmeye mi geldin, yoksa beni işimden alıkoymaya mı? Belâlar mübarek mi a canım efendim, bunda anlamayacak ne var? Bütün sanatların ustası ve muallimi o değil midir? Yani kâffe-i sanâyi-i nefise ve hasîseyi insanlara ihtiyaç öğretmemiş midir?

-Şübhesiz dediğin gibi olup her sanatın birinci hocası ihtiyaçtır. Fakat ihtiyaç mevcûd olmayan sanatların üstâdıdır. Halbuki balonculuk iyice eskidir. Öyle değil mi?

-Öyle ama benim yaptığım hava balonu değil. Yer balonudur. Bu hale göre ihtiyacın ilham ve talimiyle gerçekten mûcid ve muhteri' olduğum meydandadır.

-Canım yer balonu olur mu?

-Yapılırsa, her şey olur, niye olmasın? Hem görmüyor musun? Deniz vapuru var, kara vapuru var, yer üstü arabası var. Yer altı arabası var. Şimdi bir de yer balonu olmuş, çok mu?

-Haydi yer balonu da olsun diyelim. Lâkin bu misillü ihtirâât tramvay gibi umûma fâide ve menfaat bağışlaması lâzım değil, elzemdir.

-Elbet... elbet.. ona şübhe var mı? İşte benim nevîcâd balonum öyle bir fâide öyle bir menfaat bağışlayacaktır ki huzur ve rahatın manasını herkes anlayacaktır. Husûsiyle şu

beyler ve Şark mösyö ve madamları bu balonun sâyesinde pek çok yani koyun sürüsü kadar fevâid ve muhsinât görüp kimini kuyruğundan kimini de boynuzundan yakalayabileceklerdir.

-Aman efendim, biraz daha açıkça söyleyin. Çünkü merâmınızı pek iyi anlayamadım.

-Pek iyi, baş üstüne efendim. Tafsîlen ve îzâhen maddeyi size anlatayım. Şöyle ki Kağıthane ve daha buna mümâsil Ziraat Mektebi olan sâir serîrlerindeki toz bilmuâyene sâbit olmuştur ki dört kadem umkudadır. Böyle dört kadem derinliğindeki tozun içinde gezilmesi her ne kadar hilâf-ı tabiat ise de, -demincek ism-i şerîflerini kemâl-i tazîm ile söylemiş olduğum zevâtın hatırlarına toz konmasın- Türkçesi tabiatsız olduklarından. O tozun içinde döne dolaşa insan şeklinden, kıyafetinden, sûretinden çıkıp başka bir hal kesb etmektedirler.

Veresiye veyahud verilmemek şartıyla alınmış ödünç para ile yaptırılmış olan o kıymetli ve süslü elbiseler bir akçelik olmaktadır. İmdi benim balonumun sâyesinde onların şu beliyeden kurtulup nefesleri –Vezneciler Caddesi kadar- genişleyecektir. Ve ne olduğu belirsizliğinden halâs olarak birbirlerini görünce tanıyacaklar ve misillü paraları da denize değil, toza atmayacaklardır.

-Ne güzel îcad! Ne hoş yadigâr! Velâkin anlaşılın bunun hiç deliği deşîği olmayacak. Acaba içinde bulunacaklar nasıl teneffüs eyleyecek?

-Dur, öyleyse biraz da balonun sûret-i tertib ve inşâsını anlatayım. Buna her yeri kapalı olarak cevher-i şeffâfdan daha basit bulduğum Basiret'ten müteaddid pencereleri olup içindekiler her tarafı istediği vechile görebilecekler ve ferîh fahûr teneffüs eyleyeceklerdir. Pek hafif olduğu bittecrûbe anladığım Müjdeli Şafak gazetesi ve insana basan ağırlıktan daha ağır olan “Hayâl” sıklet makamında isti'mâl olunup yıldırım gibi süratli ve Üsküdar vapurları gibi gayet yavaş seyir ve hareket etmek hâssası vardır.

-İnşaallah bu balondan bir tane bize ihsân olunur ya?

-Hay hay! Borcum efendim.

-Teşekkür ederim. Şimdilik Allaha ısmarladık.

-Safa geldiniz. Devletle efendim.

**

LUGAT-I MANZÛMDAN MÂBA'D

İkinci Kıta

“Kıt'a-i revnakfezâ-yı in kitâb-ı çün âfitâb”

Berber aynası denizdir, dahi buz damı âb (?)

Arpa kahve hem Yenicami'de berberler kasab

Yayla kirazı havuç kavak balı incirdi

Karpuz kurabiye demek oldu pek lâyük hitab

Kendi kömür madeni yüzü karadır Şark'ın

Yazdığı bendlerle halka vermede pek çok azab
Küfesi yandı yapıncak üzümü bellemeli
Bundan al çok sık suyu olsun şarab
Sakalına bağla sünger hem demektir baklava
Pilava kum tarlası dendi, sonunda iç hoşâb
Dut adı çıbal sokak süpürgesi fistanır
Biftek oldu dişdöken yemekten eyle ictinâb
Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün
Oldu tuhfe-i tiyatro bu kitâb-ı müstetâb

**

Ne Alırsan Al Altmış Paraya

Köprü ve Mahmud Paşa başlarında müsavî fiyat ile muhtelif eşya satanın biri başına bir çok halkı toplayıp mürûr ve ubûra su'ûbet verdiğiinden işportasını yerden kaldırması hakkında şehremâneti memurları tarafından defaâtle tenbîhât icrâ kılınmış ise de merkûm satıcı ısgâ etmediğinden mücâzât olarak işportası elinden alınmakla herif o ye's ile akşam evine gelip uykuya varmakta rüyasında kendisini Köprü başında bulup malını satmak istemiş ve fakat işportanın alındığı hatırına gelerek şu vechile sayıklamaya başlamış:

Eminönü'nden Aksaray'a tramvay, o da altmış paraya.

Cebi delik mösyöler, o da altmış paraya.

Bilmediğini öğretir hoca, o da altmış paraya.

Biri iki yazar vekilharclar, o da altmış paraya.

Karısının her istediğini yapan kocalar, o da altmış paraya.

Sonunu düşünmeyip evlenenler, o da altmış paraya.

(Bu aralıkta karısı uyanıp)

-Ne oluyorsun be herif?

-Basiret'in şehir mektubları, o da altmış paraya.

-(Dönerek) Be adam çıldırdın mı?

-(Elini savurup vurarak) Kocasından dayak yiyen kadınlar, o da altmış paraya.

-Ne vuruyorsun canım?

-O da altmış paraya.

-Şimdi elinden işportayı aldılar diye böyle divâne olmakda ne mana var ya!

-O da altmış paraya.

-Canım bütün mahalleliyi ayağa kaldırdın. Şimdi hep kapıya yığılırlar.

-O da altmış paraya.

(Bu gürültüyü ittisâlinde bulunan komşu işitip gelerek)

-Bu ne yahu? Gece vakti bu gürültü nedir?

-O da altmış paraya.

-Komşu aklını başına al.

- O da altmış paraya.
-Buna bir şey olmuş. Bir hekim getirtip baktırmalı.
-O da altmış paraya.
-Bazı delileri döversen aklı başına gelir derler. Bakalım bir kere tecrübe edelim.
- (Bir tokat vurur) Bu da altmış paraya. Anlaşıldı seni tımarhaneden başka yer paklamayacak.
-O da altmış paraya.

**

MUHÂVERE

-Ne o birader, bu meşguliyet ne? Yoksa yine şiir mi söylüyorsun?... Ha gerçek göremedim. Gazete okuyormuşsun.

-Evet. Aman azıcık müsaade edin, şurasını bitireyim de sonra konuşuruz.

-Peki ama... Çabuk ol. Zira bilirsin ki benim tez canım sıkılır.

-Hele otur bakalım. (Gazeteyi düşününe düşününe ve tekrar tekrar okur).

-Bırak Allahı seversen. Canım sıkılmaya başladı. Yalnız kendin okuyorsun, bari cehren oku, ben de dinleyim.

-Ne? Aklınca cehren okursam eğlenecek misin? Sakın ha! Bu gazete öyle cehren okunacak, dinlenecek, eğlenecek şeylerden değildir.

-Niçin efendim? Türkçe mi değil?

-Hayır, Türkçe ama.. bir şey anlaşılmayan Türkçelerden!!

-Ya şu başındaki resim ne olacak?

-Efendim, bu gazetenin adı Şafak'tır. Bu resim de Şafak'ın resmidir.

-Acayip! Bu zamanın Şafak'ı böyle beygire binmiş bir kız mıdır?

-Hayır efendim, eski zamanın Şafak'ı.

-Ya? Bu sözü daha şimdi işitiyorum. Hiç olmazsa bazı yerlerini olsun oku canım.

-Peki, şiiri seversin değil mi?

-Şübhe mi var?

-Dur öyleyse şu medhiyeyi okuyayım da dinle.

-Oku bakalım.

-Şafak'ın kârı cihana verir nur

Müteyakkız ola a'sâr u duhûr

Müteyakkız ola elbâb-ı suğûr

Mütenebbih ola erbâb-ı umûr

-Dur! Bunun ismi Şafak'tır dedin değil mi?

-Hayır! Ben demedim; sahibi demiş.

-Canı o deme değil. Bunun ismi Şafak değil mi?

-Evet!

-Ya kendi kendini medh ediyor, ayıp olmaz mı?

-İyi ama madmazellerin âdeti böyle değil midir ya?

-Ha gerçek! Ey aşâğısı?

Şafak'ın şa'sa'asıdır eshâr
Âbı ü tâbı bulur ondan aktâr
Reng ü bûyu alır ondan ezhâr
Budur elhak rehber-i ehl-i suyûr

Şafak'ın reng-i dilârâsı gibi
Lafz-ı zîbende mezâyâsı gibi
Bîkerân lutf-i semensâsı gibi
Âlemi sen de mutarrâ ededur

Hani ol va'd-i maârif yok mu
Hani eğlence letâif yok mu
Sende hiç meyl-i vezâif yok mu
Yoksa bîma'nâ Hayâli kim okur

Ya Tiyatro gibi hep laklaka mı
Ya Karagöz'ün ile safсата mı
Ya dağalbâzî ile mağlata mı
Hoş letâifle fûnûn söyleyegör

-Ne o? Uyuyorsun ya?

-Ha! Daha bitmedi mi be?

-Bitti ama sen dinlemedin ki.

-(Gözlerini oğuşturarak) Gerçek öyle! Bilmem bu şiir afyon suyu ile mi yazılmış ne olmuş, insana uyku getiriyor. Neyse. Bakalım sen buna bir nazîre söylemedin mi?

-Niçin söyleyeyim? Ben şair değilim ki.

-Öyleyse, onu da oku bari.

-Dinle.

A birader Şafak'ı dinle dur
Ki onu dinleyen elbette uyur
Mütenassih ola zaman u şuhûr
Müteneffir ola erbâb-ı umûr

Dünkü gün almıştım bir kantar
Çıktı bakkal gibi eksik tartar
Adam aldandığına pek de yanar

Dinlemek için bu aceb hali otur

Horozun pek kısa avazı gibi
Ördeğin kafı sedası gibi
Hem tramvay zurnası gibi
Bu Şafak etti beni bîhuzur

Hani ol va'd-i kadayıf yok mu?
Hani aşure letâif (?) yok mu
Yoksa bu yılda mesârif çok mu
Şimdi herkes diyecek bunlar uyur

Ya Şafak gibi aceb farfara mı
Ya Hülâsa gibi hep rakraka mı
Ya bu sözler acaba laklaka mı
Öyle medhiyeyi tanzîr bu olur

-Oh! Oh! Ne güzel tanzîr etmişsin. Eğer birkaç vakit daha böyle gidecek olursan şairlerin hepsini fersah fersah geçeceksin.

-Ya! Oh.. dum... tek... hu.. dum.. oh.. tek. hu.

-O ne? Şarkı mı besteliyorsun?

-Hayır Basireti.

-Canım sen de şair olalıdan beri doğrudan doğruya lafa gelemiyorsun. Bu ne?

-Ne olduğunu bir başka vakit sor. Şimdilik safa geldin.

**

ŞİRKET-İ ŞER... –Yİ HAYRİYE

Nizamı bitmez tükenmez ve kimsenin aklı ermez idâre aranılırsa, işte budur!

Bugün bakarsın vapurlarının vakt-i hareketleri değişmiş! Yarın akçe râyici tebeddül etmiş! Öbür gün iskelelerde duhûliye verir memur bulamadığından vapurlara duhûliyesiz binenlere ceza tayin olunmuş! Hâsılı olmuş olmuş da ahâlinin ızrârını mûcib olmaz hiçbir şey olmamış... Fakat şirket nizâmâtında iskelede bulunup halka duhûliye vermeyen memurlara da birer ceza tayin etse fena olmaz. Ondan sonra da Kavânîn Mecmûasını risâle şeklinde behemehal bastırmalıdır ki çocuklar mekteplerde, büyükler evlerinde ezberleyip hilâfında bir harekette bulunmasın. Yoksa ahâlimiz mezkûr vapurlara binerken yanlarında birer de avukat taşıyacak kadar zengin değildirlere. Para râyicine gelince, bunda ya gelmemenin çaresi müşterilerin mutlak akşam sabah borsaya gidip akçe fiyatını öğrenmeleridir. Ha gerçek! Bir de şirket bazı ağır yürür ve zikzak. Vapurlar iskelelere

uğradıklarında orada bulunan satıcıların sanki Sinob'a gidiliyor gibi "Yiyecek alınız. Sonra vapurda aç kalırsınız" vadisinde ettikleri istihzalara da birer çare bulmalıdır. Çünkü bu da insana pek ağır geliyor.

**

Gazetemizin 7 numaralı nüshasında kahta dâir yazmış olduğumuz bende Hayâl daha yeni itiraz edip "İstihza kabul eder vukûat var, etmez vukûat var" diyor. Vâkıa bu doğru! Fakat kaht ile kim istihza etti? Biz mi? Hâşâ!

Herkesin anlayacağı misillü Hayâl dahi pekala anlar ki bizim o bendimizin meâli "Kaht henüz zuhûra başladı. Fakat ahâlimiz iâne husûsunda şimdilik te'hîr-i himmet ediyorlar. İleride ibrâz-ı meâsir-i hamîyyete başlayacaklar, ama iâne toplanıp gönderilinceye kadar bir hayli vakitler geçecek ve bu cihetle biçâregân-ı ahâlî iânenin yedlerine vusûlüne kadar kahtın en su'ûbetli zamanını geçirmiş olacaklar" demek yani ahâlimizin ibtidâ-yı umûrda ettikleri kayıtsızlığı takbîh ile ilerde gösterecekleri hamîyyete evvelden başlamalarını tavsiyeden ibâret idi.

Hal böyle iken Hayâl'in "Gûyâ Anadolu ahâlisinin ağlanacak halleriyle biz eğlenmişiz" gibi bir itirazda bulunuşu ve bu itirazı bend-i mezkûru yazdığımız zaman etmeyip kahtın bugünkü gibi bir şiddetli zamanına saklayışı mahzâ gazetemizi merhamet ve hamîyyetsizlikle itham edip halkı tenfir ve bu ise adeta garaz demek olduğundan mukâbeleye mecbur olduk. Mamafih kâri'inin okuduklarını Hayâl gibi anlar olmadıklarında hiç şübhemiz yoktur.

**

FIKARÂT

Efendinin biri dalkavuğuna dâim kaç çocuğu olduğunu sorar ve dalkavuk dahi dört dermiş. Bir gün efendi yine bu minval üzere suâl ettikde dalkavuk "altı" cevabını vermekle Efendi "Ne diyorsun? Bir gün evvel dört idi" demesi üzerine dalkavuk "Efendim bu sözü her dâim tekrar ettiğimden canınız sıkılmasın için değiştirdim" demiş.

**

Delikanlının biri bir ziyâfete gidip henüz tiyatrodan avdet ettiğini söyledikde huzzârın "Ne oyun verildi?" diye suâl etmeleri üzerine mûmâileyh "O kadar şiddetli bir yağmur yağıyordu ki duvardaki ilânı okuyamadım" demiş.

**

Ahmağın biri bir katilin idam olunmaya götürüldüğünü görüp cünhasını suâl ettikde yanında bulunan adam "Kışın karı kurutup yaz mevsiminde tuz diye sattığıdır" demekle mezkûr ahmak "Öyleyse oh olsun! demiş.

**

İhtiyar mülâzımın biri vaktinde bulunduğu bir muhâsarada gösterdiği şecâatleri mübâlağa ile naklederken dinleyenlerden biri "Bu vakada siz muhâsara edenlerden

miydiniz yoksa muhâsara olunanlardan mı?” dedikde mülâzım “Vallahi sade onun farkında değilim” demiş.

**

Agob Baronyan

**

Şehzadebaşı Caddesinde İbrahim Paşa Hamamı karşısında kahve dükkânına muttasıl ve gayet metîn ve vâsi’ bir sarnıç ile bir de mahzeni müştemil olan dokuz yüz bu kadar zirâ’ arsa satılacağından görmek isteyenlerin ittisâlindeki haneye müracaat buyurmaları ilân olunur.

**

İzzet Efendi’nin matbaasında basılmıştır.

**

Resmin alt yazısı:

Bugünkü moda ahkâmınca ceplerin böyle dışarıda bulunması lâzım geliyor!!

SÖZLÜK

Âb su.

Âbütâb gösteriş, tantana.

Âfitâb güneş.

Aktâr başka diyarlar.

Âlem-i matbûât basın dünyası.

A’sâr u duhûr yüzyıllar, uzun zamanlar.

Azîmetle giderek.

Bâmazbata tutanak ile.

Beliyye bela.

Bîçâregân-ı ahâlî halkın içinde zavallı olanlar.

Bîhuzûr huzursuz.

Bîkerân engin.

Bilmuâyene kontrol edilerek.

Bîma’nâ anlamsız.

Bittecrûbe deneyerek, sınavarak.

Bûy koku.

Cehren yüksek sesle.

Cevher-i şeffâf saydam cevher.

Cünha suç.

Dağalbâzî alavere dalavere.

Defaâtle defalarca.

Elbâb-ı suğûr sınır bölgelerindeki akıllı kişiler.

Elhak gerçekten.

Elzem çok gerekli.

Erbâb-ı umûr iş sahipleri.

Eshâr seher vakitleri.

Ezhâr çiçekler.

Fâide yarar.

Ferîh fahûr rahatça, ferahlık içinde.

Fevâid yararlar.
Hal kesbetmek hale girmek.
Hasîse pinti, cimri.
Hâssa özellik.
Hilâf-ı tabiat doğaya aykırı.
Hoşâb hoşaf, komposto.
Husûmet düşmanlık.
Huzzâr orada bulunanlar, hazır olanlar.
Isgâ etmek dinlememek, oralı olmamak, dinlememek.
Izrâr zarara sokulma.
Îâne yardım toplama.
İbrâz eylemek göstermek.
İbrâz-ı meâsir-i hamîyyet vatana karşı bağlılığın gereklerini yerine getirme.
İbtidâ-yı umûr işin başlangıcı.
İcrâ-yı resm-i tebrîk eylemek kutlama töreni yapmak.
İctinâb eylemek uzak durmak, kaçınmak.
İhsân olunmak verilmek.
İhtirâât buluşlar.
İsm-i şerîf şerefli ad.
İsti'mâl olunmak kullanılmak.
İş'âr olunmak bildirilmek.
İttisâl bitişik.
Îzâhen açıklayarak.
Kadem adım.
Kâffe-i sanâyi-i nefise bütün güzel sanatlar.
Kaht kıtlık.
Kâr iş.
Kâri'în okuyucular, okurlar.
Kavânîn kanunlar.
Kemâl-i ta'zîm ile büyük bir saygı ile.
Kıt'a-i revnakfezâ-yı in kitâb-ı çün âfîtâb güneşe benzeyen bu kitabın canlılık veren kıtası.
Kitâb-ı müstetâb uğurlu kitap.
Lafz-ı zîbende yakışan söz.
Lugat-ı manzûm nazmedilmiş sözlük.
Lutf-i semensâ yasemin kokan lütuf.
Mağlata laf salatası.
Mahzâ adeta.
Meclis-i tıbbiye tabipler odası.
Medhiye övgü şiiri.
Merkûm anılan, adı geçen.
Mesârif harcamalar.
Meyl-i vezâif göreve karşı istek.
Mezâyâ üstünlükler, meziyetler.
Minelkadîm eskiden beri.
Muhâsara kuşatma.
Muhâvere konuşma.
Muhsinât güzellikler.
Muhteri' icat yapan, buluş yapan.
Mûmâileyh adı geçen.

Mutarrâ etmek kokulandırmak.
Mücâzât cezalandırma, ceza.
Mümâsil benzer.
Mürûr ve ubûr gidiş geliş, trafik.
Müsâvî eşit.
Müşârünileyh adı geçen, anılan.
Müştemil olmak kapsamak, içine almak.
Mütenassıh öğüt dinleyen.
Mütenebbih uyanık.
Müteneffir nefret eden.
Müteyakkız uyanık.
Nâşî ileri gelen, kaynaklanan, dolayı.
Nazar buyurmak bakmak, göz atmak.
Nevîcâd yeni buluş.
Nizâmât tüzük.
Nûr ışık.
Reng-i dilârâ gönül süsleyen renk, hoş renk.
Rûznâme gazete.
Sebeb-i ma'lûm bilinen sebep.
Sefîr-i İnan İnan büyükelçisi.
Serir sıra; taht.
Sıhhat-i umûmiyye halk sağlığı.
Su'ûbet vermek güçleştirmek.
Su'ûbetli güç.
Sûret-i tertîb ve inşâ yapılış şekli.
Süferâ-yı düvel-i ecnebiyye yabancı devlet büyükelçileri.
Şecâat yiğitlik.
Şehremâneti belediye.
Şu vechile şöyle, şu şekilde.
Şuhûr aylar.
Tafsîlen ayrıntılı olarak.
Takbîh kınama, kabahat sayma.
Tanzîr etmek nazire yazmak.
Te'hîr-i himmet etmek ağır davranmak.
Tenbîhât icrâ kılınmak uyarı yapılmak.
Tenfîr nefret ettirme.
Tuhfe-i tiyatro Tiyatro'nun armağanı.
Umk derinlik.
Umûm kamu, halk.
Va'd-i kadayıf kadayıf vaadi.
Va'd-i ma'ârif Ma'ârif gazetesinin vaadi.
Vâsi' geniş.
Ye's umutsuzluk, üzüntü.
Yed el.
Zevât kişiler.
Ziyâ ışık.

TİYATRO 291

Birinci Sene

Cumartesi 7 Rebûlâhir 1291

Numara 16

Mahall-i idâresi

Çenberlitaş'da Emin Bey Hanında 6 numaralı mağazadadır.

Abone bedeli

Dersaâdet için seneliği üç beyaz Mecidiyedir. Taşralar için posta ücreti zamm olunur.

Abone bedeli peşinen alınır.

Nüşhası kırk paradır.

İlânât bedeli

Bir defalık ilânın satırından üç kuruş alınır. Birkaç defa bastırılacak olursa ayrıca pazarlık olunur.

Posta ücreti verilmemiş evrak kabul olunmaz.

Abonesi ay başından veya on beşinden itibâr olunur.

11 Mayıs 1290

Haftada iki defa neşr olunur eğlence gazetesidir.

23 Mayıs 1874

HAVÂDİSÂT-I DÂHİLİYE

Yalnız Cerîde-i havâdis'in hatâiyyâtını doğrultmak ve her saatte bir kere neşr olunmak üzere bugünlerde "Tashîh-i sehviyyât" nâmında bir gazete daha çıkacağı işitilmiştir.

**

Camların bir derece daha kavî olması için eczâsı cümlesinden bulunan kumun içine ba'demâ horasan kireç dahi konulacağı ma'almemnûniyye işitilmiştir.

(Allah vere, sahih olaydı!)

**

Galata'da tahtûlarz yapılmakta olan yol gibi Üsküdar vapur iskelesinden bedâetle Çamlıca'ya kadar bir mecrâ açılarak oradan cereyân edecek su ile nefsi-i Çamlıca'da bir deniz hamamı inşâ olunmak üzere Üsküdar ahâlisine imtiyaz verileceği resîde-i sem'-i memnûniyyetimiz olmuştur.

**

Bu sene sütlerin rengi sâir senelerden daha ziyâde bozuk ise de bunun -kolalı gömlek giyen şıkların çoğalmasıyla kola fiyatının terakkî eylemesinden- neş'et etmesiyle sütçülerin su katması gibi bir takım mana verilmemesi için bilhassa ihtâr-ı keyfiyyete ibtidâr olunur.

**

Sirkeci iskelesiyle Limon iskelesinin birbirlerine münâsebet-i kâmileleri bulunmak hasebiyle bunlar yakında birleştirilecekmiş.

**

LUGAT-I MANZÛMDAN MÂBA'D

Üçüncü Kıt'a

Kıt'a-i tâ be-zemîn çün meh-i tâbende ruhest
Veresi kim ki verir sonra olur bâdbedest.
Gazete kim ki çıkarsa oluyor tengdest

Üsküdar vapurunun nâmi humâr cennetidir
Hem demek turnatlı bil rugan-ı zeytûnest

Kavunun ismi kotöpali çok hoşdur iyisi
Alır erbâb-ı mezâk bundan heman çok lezzet

Pek de nadir bulunan şeye-i dinür şimdi pâre (?)
Bu züğürtlük nereden geldi o nur oldu şikest

Pek kısa gitti bu kıta velâkin nidelim
Bulmadık yazmak için pek o kadar saçma lugat

Vezin ve kafiyece vardır biliriz çok noksan
Saçma tanzimi bütün zihni bütün fikri

**

KURUNTU

-Ey geceleri gözde yine uyku yok! O niçin? Tahta kurusu sürüsü çok mu var?
-Hayır. Daha havaların bürûdetinden pek onlarla müşerref olmadık ama vakit yaklaşıyor da onun için.

-Ne vakti?

-Malum ay efendim. Şömendöfer kur'asının çekilmesine yedi sekiz gün kaldı.

-Demek birçok hisseniz var!

-Ey birkaç tane.

-Eskilerden mi yenilerden mi?

-Yenilerden efendim. Daha hiç el bile sürülmemiş. Artık hem para verip hem de eskisini alır mıyım ya?

-Efendim galiba bunların yeni cinsi var. Biri iyi, diğeri fena. Ben de birkaç tane almıştım. Fakat hiç kur'a isabet etmiyor. Zannım fena cinsinden de onun için.

-Yok; benimkilerin iyi cinsinden olduğuna şübhem yoktur. Allah vereydi de şu üç yüz bin frank bana çıkaydı.

-O! Sen de pek ilerisine gidiyorsun canım. O kadar parayı ne yapacaksın?

-Ne mi yapacağım? Ondan çok ne var? Dur sana söyleyim. İlk evvel başıma bir fes alıp şu yağlı fesi atacağım. Sonra birkaç at araba, uşak filân tedârik edeceğim. Beyoğlu'nda beş on akar yaptırıp kiraya vereceğim. Şafak'a bir hoca tutup edeb dahilinde eğlence yazmayı okutturacağım. Tramvay kılavuzlarına birer kat elbise yaptırıp halkı ikrahtan kurtaracağım. Birkaç... (Bu aralıkta odaya bir alacaklı girer)

Alacaklı- Efendim bugün şu borcunuzu tesviye eder misiniz? Zira pek lüzumu var.

-Hele bir hafta daha sabret oğlum. İnşallah şömendöfer kur'ası çıksın da o zaman sana alacağının iki mislini veririm. (Alacaklı çıkar)

-Ey efendim?

-Birkaç çift de kundura alıp Yenicami'deki lostracıların önlerine atacağım ki onları boyaya durup kerîh sadalarıyla halkı taciz etmesinler. Şirket-i hayriye'ye herkesin saatine müsâvî doğru bir saat vakfedeceğim. Biraz nefit yağı alıp hareketinde sürat hâsıl olsun için on üç numaralı vapurun dümenine süreceğim. (Odaya bir diğerkimse girer).

Giren- Efendim geçen gün bendenizi bir işe tayin edeceğinize söz vermişsiniz. Vaadiniz hatırınızda mı?

-Evet. Senin elinden ne iş geliyor bakayım?

Giren- Efendim bendenizin sâyenizde elimde epeyce yazım vardır. Biraz da hesab bilirim.

-Pekâla. Seni bina emîni etsem, razı olur musun?

Giren- Ma'almemnûniyye efendim. Teşekkür ederim.

-Öyle ise şömendöfer kur'ası çekildikten birkaç gün sonra gel, beni gör. Bu sefer kur'a bana çıkacaktır. O zaman bir büyük ev yaptıracağım. Seni de bina emîni ederim.

Giren- Ya kur'a size çıkmazsa efendim?

-Sus! Ağzın kurusun! Elbet çıkar. (Herif çıkar)

-Biz gelelim sözümüze. Bir de efendim tramvay kumpanyasına sevabıma birkaç kupa araba getirteceğim ki şimdiki gibi bir arabayı ortasından astar ile ikiye bölüp yarısını harem yarısını selâmlık yapmasınlar.

-Vay şimdi öyle mi yapıyorlar?

-Evet efendim. Yapıyorlarmış diye işittim.

(Odaya bir başkası daha girer)

Giren- Efendim, bilmem hatırınızdan çıktı mı. Evvelisi gün bendenize bir hizmet bulmayı vaad etmişsiniz.

-Ha hatırımda. Unutmadım. Ey sen ne işe yararsın bakalım?

Giren- Efendim kulunuz marangozum.

-Tamam! İyi vakitte geldin. Dur öyleyse, şu şömendöfer kur'ası bana çıksın da

yaptıracağım evin kapılarını sana havale ederim.

Giren- (Gülerek) pekiyi... (Kendi kendine) Kur'a çıkacak da biz de kapı yapacağız!!!
(Çıkıp gider)

-Ey efendim, lakırdıyı nerede bıraktıydık?

-Tramvay kumpanyasına araba alacaktınız.

-Ha, evet efendim. Ondan sonra yüz odalı, yirmi mutfaklı, elli kilerli, on sarnıçlı koca bir ev inşa ettireceğim. Beş on düzine de uşak besleme alıp başlayacağım şu emirleri vermeye. (Tavrı değişir) "Gel Veli! Şu potinimi çek. Ulan eşek herif ayağımı kıracaksın! Defol şuradan! Bir başkası gelsin!" dediğim anda diğer uşaklar gelip güç hal ile potini çıkardıktan sonra yukarıya çıkıp beslemelere "Gel Eleniko, şu paltomu çek. Tereza, sen de öbür kolumdan tut. Canım bir paltoyu çıkaramadınız vesselâm." derken bana bir hizmet için gelen beslemelere "Behey hayvanlar! Ben size bedava mı ekmek vereceğim? Elinizden bir palto çıkarmak gelmiyor. Fakat ay başında para almasını biliyorsunuz!" diye ettiğimiz gürültünün üzerine aşağıda ne kadar besleme varsa hepsi birden yukarıya koşup var kuvvetleriyle paltoyu çekmeye başlayacaklar. Bir de efendim, palto arkamdan birdenbire çıkıp beslemeler cümleten arka üstü düşecekler. Bu hal üzerine bana bir gülmek gelip (Gözleri dönmeye başlar) başlayacağım kahkahaya: Hah! Hah! Hah! Hah! Hah! Ha!

- Şey arkadaş, sen şaka filân derken...

-Hah! Hah! Hah!

(Bu aralıkta içeriye bir alacaklı girer)

Alacaklı- (Kendi kendine) Bu gülmek ne olacak?... Zahir bir sebebi vardır. Bari ben de güleyim. Hem belki efendinin hoşuna gider de parayı eziyetsiz verir. Hah! Hah! Hah!

-Tamam! Gelir gelmez sen gülüyorsun be?

-Ben biliyor muyum? Size sormalı. Efendi gülüyor da ben de onun için gülüyorum.

- (Kur'a delisine) Yahu! Aklını başına...

-(Hiç kulağına girmeyerek) Nihayet efendim, uşaklar yukarıya koşarlar. Ben bunlara "Bre hayvanlar, hani yemek?" der demez sofraya hazırlanır. Kaşığı hırs ile çorbaya daldırırım. Her nasılsa çorba da sıcak tesadüf eder. Ağzım burnum cayır cayır yanar. (Ayağa kalkıp yüzünde büsbütün çılgınlık âsârı müşahede olunmaya başlar.) Şimdi bu oldu mu ya? (Bu aralıkta içeriye bir misafir girer) Ey bu oldu mu ya?

Misafir- Ne fendim?

-(Bir sille vurarak) Çorbayı bu kadar sıcak mı yaparlar behey hayvan!

Misafir- Vay? Nasıl çorba? Çıldırıldınız mı Allahı severseniz?

-Gel! Sofrayı kaldırın. Burada canım sıkıldı. Bahçemde taâm edeceğim. (Deli deli gezinir)

-Aman birader bu ne hal?

-Vallahi ben de hayretteyim. Deminden güzel güzel konuşuyorduk. Şömendöfer

hissesi bana çıksa şöyle yapardım böyle ederdim derken işi bu merkeze getirdi!

-Hayır efendim. Bu kadar sıcak çorba efendi önüne konmaz! Siz demek benimle eğleniyorsunuz. Gidi terbiyesizler sizi! (Başlar sille tokata)

-Ey efendi! Aklını başına al canım! Sen daha hisse çıkmazdan çıldırdın! Bunun sonu tımarhanedir.

-Böyle sıcak çorba yapılmaz! Üç yüz bin franga mâlik bir efendinin ağzı yakılmaz. Sıcak! Hayır soğuk! Sıcak diyorum işte.

-Canım nasıl...

-(Vurarak) Bu kadar sıcak çorba olmaz diyorum size. Olmaz vesselâm. Olmaz işte. (Oynayarak) Terelella tererella terelella... Bu kadar sıcak çorba olmaz.

Mâba'dı tımarhanede.

**

COĞRAFYA

Üçüncü Kısım.

Beyoğlu Kıtasına Dâir Bazı Malumat

Beyoğlu'nun ahvâl-i mevki'iyyesi:

Elhâlet hâzihi Beyoğlu denilen kıta şark tarafından rüzgâr, garb tarafından hastalık, şimâl cihetinden toz, cenûb tarafından dahi duman ile muhâttır ki kırk bir derece yirmi dakika arz-ı şimâlî ile Paris mebde-i tûl itibâr olunarak yirmi yedi dereceyi aşar aşmaz tûl-i şarkî beyninde vâki olmuştur.

Mevâki'-i meşhûresi:

Bu kıtanın kendi nâmıyla müsemmâ bir şehri vardır ki İstanbul kıtasının en büyük memâlik-i mütemeddinesinden biri ve kazandığı şöhret cihetiyle Paris şehrine muadil sayılır. Mevkice Paris şehriden de yüksektir. Omnibüsü arabaları vasıtasıyla Şişli ve Galata kıtalarıyla kesb-i irtibât eylemiş ve binâberin münâsebâtı da gâyet suhûletle icrâ olunmakta bulunmuştur. Sokakları pek vâsi'dir. Lâkin sabahleyin erken geçmeye gelmez. Çünkü o zaman süpürülme vaktidir. Bunu bilenler yanlarında şemsiye taşıyacaklarına birer toz fırçası taşırlar. Evlerinin dörtte üç kısmını hemen kâgirdir. Bunlar yangın belâsından korkmazlar... Ama yanmaz da değildirler. Yaz vakti omnibüsün geçtiği yol üzerinden Şişli'ye yayan gitmeyi murâd eden adam birkaç çift kundura alarak çeyrek zarfında gidebilir. Mevsim-i şitâda ise kundura yırtılır korkusu çekilmez. Çünkü iş oraya kalmaksızın kundura çamur içinde kaybolup gider. Pek büyük ve müzeyyen kıraathaneleri vardır ki içlerindeki çalgıcı kızları sabahlara kadar kitaplarını önlerine koyup şarkı çağırırlar. Kezâlik birtakım âlî dârülfünûnları da mevcûd olup onlara devam edenler güzel kağıt oynamayı tadrîc ve kemâl-i suhûletle az zaman içinde tahsîl ederler.

Sanat:

Bu kıtanın ahâlisi tezyînât-ı zâhireye müteallik sanayie fevkalade ehemmiyet verirler.

Kanaviçe üzerine işleme terlikler yaparlar. Paris'ten gelenlere taklîden öyle güzel gömlekler ve esvablar imal ederler ki birinci defa giyildikde dikişleri sökülür. Düğmeleri kopar. Binâberîn bunlar giyildi mi sıkı sıkı nefes almaya gelmez.

Hava:

İyidir. Hastalara yaramaz, iyilere de zararlıdır.

Sular:

Yazın bulunmazlar. Etıbbâ tarafından su içmemesine karar verilen hastalar burada tedavi edilir.

Mikdâr-ı ahâlî

Duhûl ve hurûcun kesretinden sayılması müstahîlülîmkân bulunmuştur.

Lisân

Umûm-i ahâlînin lisanları tatlı yürekleri acıtır.

**

-Efendim bu sene evde tam beş bin kuruşluk süpürge kullanıldı. Şunların parasını ihsân eder misiniz?

-Ulan çıldırdın mı? Hiç bir evde bu kadar süpürge kullanılır mı? Hem evin ayda bir süpürüldüğü yok.

-Her neyse efendim, tamam o kadar süpürge kullanıldı. Hem bunda taaccüb edecek ne var?

-Nasıl ne var? Deli misin? Aklını başına al be!

-Canım niçin deli olayım? Anadolu şömendöferinde bin franklık kağıdıyla otuz bin franklık gumelastik sarf olunur da bizim evde beş bin kuruşluk süpürge sarf olunmuş çok mu?

**

-Bana bak! Yukarı potin ile çıkılmaz! Baksana altı bütün çamur.

-Hayır canım, çamuru filân yok. Topu bir parça tozlanmış.

-Nasıl toz? Görmüyor musun altını? Çıkar diyorum sana.

-(Eline bir kuruş sıkıştırıp) O çamur değil ayol.

-Be canım, benim sözüm de sana değil. Bazı ayağı çamurlu gelenlere. Maşallah senin potinlerin tertemiz. Buyurunuz yukarı buyurun.

**

-Kosti bu ay kaç okka saman aldın?

-İki yüz okka efendim.

-Demek sâir aylara nisbetle elli okka istifâdemiz var?

-Öyle efendim.

-Ey ne yaptın? Hayvanlara samanı az mı verdin?

-Hayır efendim, Reji paketlerinin içinden çıkan samanla beraber yine evvelki hesaba

geldi.

**

-Efendi baba, pirincin okkasını kaç para alıyorsunuz?

-Üç kuruşa oğlum.

-Aaa, pahalı alıyorsunuz vallahi.

-Niçin a oğlum?

-Yalıda bizim aşçı okkasını ikiye satıyor.

**

Mülkümüzde terakkî eden sanayiden biri de dilenciliktir.

Herifler mesleklerinde o derece kurnaz olmuşlar ki her kimden beş para isteyecek olsalar mutlaka haline münâsib bir de dua ediyorlar. İşte bu dilencilerden birinin geçen gün bilcümle matbaaları dolaşıp âfide muharrer duaları ettiğini haber aldık.

Cerîde-i Havâdis matbaasında

Canım baba kuzum baba. Ak sakalının başı için fukaraya beş para ver. Allah sehviyyâtını taklîl etsin.

Basiret'te

Efendim fukaraya beş para verin. Allah şehir mektublarınızı süratle vâsıl etsin.

Şark'da.

Kuzum çelebi canım beyefendi. Fukaraya bir sadaka verin. Allah lastik gibi uzayan bendlerinizi kısaltsin. Düşmanlarınıza selâmet versin.

Terakkî'de

Ne koşuyorsun efendi? Fukaraya beş para ver. Allah ayağını taştan esirgesin.

Hülâsatülfkâr'da

Yazdığın bendlerin hayrını göresin. Allah "Bizde matbûât" bendine hitâm versin. Beş para ver.

Hayâl'da

Fukaraya sadaka verin. Allah Doktor Zifoz'u size bağışlasın.

Şafak'ta

Kuzum madmazel canım madmazel, Allah sana bir güzel koca kısmet etsin. Fukaraya beş para ver.

Tiyatro'da

Fukaraya bir sadaka verin. Allah size bir mahalde karar ve rahat versin.

**

KİNÂYÂT

Erkekler kurnazlığı dünyaya geldikten sonra öğrenirler. Fakat kadınlar doğarken onunla beraber doğarlar.

**

Gençlik zamanı geçmiş kadınların gösterdikleri eser-i ihtirâz, ekini biçilmiş tarlalarda

unutulmuş korkuluğa benzer.

**

Aşüfteler muhabbet gösterdikleri adamlara aynı bekrilerin içi şarab dolu şişelere ettikleri muameleyi ederler. Dolu iken okşayıp boşaldığı anda yere atarlar.

**

Ehl-i ırz kadınlar öyle bir salona şebîhdirlir ki ona duhûl için kahve ocağında pek çok beklemek lâzımdır.

**

İnsan bir kadına muhabbette sebat göstermek için ya dünyada ne kadar kadın varsa hepsini görmüş olmak veyahud söz verdiğiinden başkasını ilelebed görmemek lâzım gelir.

**

Agob Baronyan

**

İlân

Üsküdar'da Bağlarbaşı'nda Ata Bey gazinosu ittisâlinde vâki altı yüz arşın arsa üzerine mebnî üç yüz arşın bina ile derûnunda suyu tatlı bir kuyuyu müştemil ve nezâreti gayet güzel bir bâb hâne satılacağından tâlib olacakların matbaamıza müracaatları ilân kılınır.

**

İzzet Efendi'nin matbaasında basılmıştır.

**

Resim alt yazısı

-Arkadaş ne koşuyorsun? Bekle de beraber gidelim.

-Acele işim var efendim. Kumkapı'dan Bahçekapısı'na mektub götürüyorum.

-Ey telaşın ne canım? Topu şunda üç günlük yolun kalmış!!!

SÖZLÜK

Arz-ı şimâlî enlem dairesi.

Âsâr izler.

Âtîde aşağıda.

Ba'demâ bundan böyle.

Bâb tane, adet (ev için).

Bâdbedest eli boş.

Bedâetle başlayarak.

Benâberîn bununla birlikte.

Bend makale.

Bilcümle bütün.

Bürûdet soğukluk.

Cenûb güney.

Cereyân etmek akmak.

Cümleten hepsi birden.

Duhûl giriş.
Ehl-i ırz namus düşkünü, namuslu.
Erbâb-ı mezâk ağzının tadını bilenler.
Eser-i ihtirâz kaçınma hareketi.
Etibbâ doktorlar, tabipler.
Garb batı.
Hatâiyyât hatalar.
Hitâm son.
Hurûc çıkış.
İbtidâr olunmak girişilmek.
İhsân etmek vermek.
İhtâr-ı keyfiyyet durumu hatırlatma.
İttisâl bitişik.
Kavî kuvvetli.
Kerîh iğrenç.
Kesb-i irtibât eylemek bağlantı kurmak.
Kezâlik ve yine, aynı şekilde.
Kıt'a-i tâ be-zemîn çün meh-i tâbende ruhest bu kıta baştanbaşa parlak yüzlü ay gibidir.
Kinâyât kinayeler.
Ma'almemnûniyye memnunlukla, seve seve.
Mebde-i tûl meridyen başlangıcı.
Mebnî bina edilmiş.
Memâlik-i mütemeddine uygar memleketler.
Mevsim-i şitâ kış mevsimi.
Muharrer yazılı.
Murâd etmek istemek.
Münâsebât ilişkiler.
Münâsebet-i kâmile tam ilişki.
Müstahîlülîmkân olanaksız.
Müzeyyen süslemeli.
Nefs-i içinde.
Nezâret manzara.
Resîde-i sem'-i memnûniyyet olmak sevinçle duymak.
Rugan-ı zeytûn zeytinyağı.
Sehviyyât hatalar.
Suhûletle kolaylıkla.
Şark doğu.
Şebîh benzer.
Şikest olmak kırılmak.
Şimâl kuzey.
Taaccüb etmek şaşırmaq.
Taâm etmek yemek yemek.
Tahtûlarz yer altı.
Taklîden taklit ederek.
Taklîl etmek azaltmak, eksiltmek.
Tashîh-i sehviyyât hataların düzeltilmesi.
Tengdest yoksul, eli darda.
Tesviye etmek hesap kapamak, ödemek.
Tezyînât-ı zâhire görsel sanatlar.

Tûl-i şarkî doğu boylamı.
Umûm-i ahâlî bütün halk.
Vâki olmak yer almak.
Vâki yer alan.
Vâsıl etmek ulaştırmak.

Prof. Dr. Mehmet KANAR